

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, letoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Po nedolžnem ustreljena žrtev fašistov

Grozna sodba proti istrskim mladeničem Vladimiru Gortanu in štirim tovarišem — Podrobnosti o enem najkrutejših sodnih umorov na svetu — Globok odmev v vsej Jugoslaviji in po Evropi

Strašno žrtev so italijanski fašisti pred Bogom in vsem kulturnim svetom prevzeli na svojo vest. Po nedolžnem so 16. oktobra v Pulju obsodili na smrt 20letnega Vladimira Gortana in ga že naslednjega dne usmrtili s strelji v hrbet. Vse prebivalstvo Jugoslavije je z bridkostjo prešinila ta grozna vest in z vseh Evrope se čujejo upravičeno ostri izrazi proti tej kruti sodbi.

Kaj je zagrešil Vladimir Gortan

Letos, 24. marca, ko se je v Italiji vršilo ljudsko glasovanje glede tega, ali ljudstvo priznava fašizem ali ne, je prišlo pri Pazinu v Istri do spopadov med fašisti in nekaterimi domačini mladeniči. Strel iz neznanega samokresa je zadel fašista Ivana Tuhtana, ki je čez čas umrl.

Seveda so se fašisti takoj zbalii kake revolucije od strani istrskega prebivalstva, ki je zavedno hrvaško, in so zato za vsako ceno hoteli dobiti v roke «zločince», pa naj že bodo pravi ali ne. Razpisali so celo visoko nagrado za izsleditev zločincev in posledica je bila, da so kinalu bili aretirani istrski mladeniči Vladimir Gortan, Viktor Bačarac, Živko Gortan, Dušan Ladavac in Alojzij Ladavac. Čim so ti mladi fantje bili v rokah fašističnih oblastev, je bilo seveda takoj jasno, da bodo žrtvovani, ker je pač nekdo moral biti žrtvovan, da se «prestraši» prebivalstvo.

Pred fašističnim sodiščem

Kakor znano imajo fašisti svoje posebne zakone in posebno sodišče (tribunal), ki sodi prestopke zoper državo in fašizem. Sedež sodišča, ki je doslej obsodilo na smrt že celo vrsto tako zvanih protidržavnih elementov, ima sicer svoj stalni sedež v Rimu, a za razpravo proti Vladimiru Gortanu in tovarišem se je nalašč preselilo v Pulj, da bi sodba bila še bolj učinkovita...

Še preden se je pričela razprava, so fašistični listi prinašali dolge članke, v katerih so hujskali proti jugoslovenskemu življu in vpili po krvi. Sam predsednik sodišča, general Christini, je že vnaprej povedal, da bo proces prav kratak in da bodo obtoženci sojeni najostreje... Kaj takega kulturni svet še ni slišal! Nič čudnega, da se je zgrozila vsa Evropa in mednarodna protifašistična zveza, ki jo vodi sloviti francoski pisatelj Barbusse, je izdala oklic na evropsko javnost, naj reši nedolžne istrske mladeniče pred mučeništvom. Zaman! Razprava v Pulju se je pričela...

Za zaprtimi vrati...

Boječji se resnice, ki je tekoma razprave prišla na dan, so fašistovski sodniki vodili razpravo za zaprtimi vrati. V razpravno dvorano niso pustili nobenega inozemskega novinarja in tudi ne javnosti, nesrečne mlade obtožence pa

so imeli zaprte v veliki železni kletki in povrh tega še močno zastražene od fašistične milice!

Kako se je razprava v resnici vršila, bo morda še dolgo ostala tajnost. Fašistični listi so seveda poročali, da je Vladimir Gortan priznal, da je streljal s samokresom v zrak, da pa ni hote! nikogar raniti in da tudi nikogar ni zadel. Tudi Dušan Ladavac je baje priznal, da je oddal tri strele iz puške v zrak, dočim je njegov brat Alojzij sploh zanikal, da bi bil streljal. Ostala dva obtoženca sta, kakor pišejo fašistični listi, priznala samo to, da sta sodelovala pri akciji, ki je imela namen, odvrniti domačine od tega, da bi šli na volišče glasovat za fašiste.

Vsi zagovori in izgovori niso nič pomagali. Razprava je trajala 14. in 15. oktobra, sodba je bila izrečena naslednjega dne opoldne:

Vladimir Gortan je bil obsojen na smrt, ostali štirje obtoženci pa vsak na 30 let ječe.

Strahota! Upoštevati je treba, da imajo ti fantje naslednjo starost: Viktor Bačarac 22 let, Živko Gortan 24 let, Dušan Ladavac 19 let in njegov brat Alojzij Ladavac komaj 17 let, torej še pol otroka... Seveda je tudi obsodba na 30 let isto kakor smrt. Saj ti mladeniči nikoli več ne bodo videli solnca svobode.

O razglasitvi sodbe in o zadnjih urah Vladimira Gortana, ki je bil ustreljen naslednjega dne, to je 17. oktobra, naj povzamemo pretresljivo poročilo iz «Naše Sloge», ki izhaja na Sušaku in ji je dal podatke neki naš rojak, ki je bil priča strašnih trenutkov. Ta je povedal naslednje:

Razglasitev sodbe.

Navzoč sem bil pri čitanju obsodbe v puljskem procesu. Po ozračju, ki je vladalo v sodni dvorani, se je vedelo že vnaprej, kaka bo sodba. Vedeli in čutili so to tudi obtoženi. Zato jih sodba tudi ni iznenadila. Samo 17letni Ladavac je upal, da bo zanj zaradi njegove mladosti in absolutne nedolžnosti sodba mila. In samo on je, ko je slišal, da je obsojen na 30 let ječe, zajokal ko otrok in vzkliknil, zgrabivši z obema rokama železno kletko: «Pustite me domov, jaz nisem nič kriv!» Ostali obsojenci pa so sprejeli sodbo mirno in skoro s prezirom. Vladimir Gortan, ko je slišal, da je obsojen na smrt s streljanjem v hrbet, je komaj vidno prebledel, stisnil pesti, nato pa dvignil glavo in apatično pogledal po sodnikih, advokatih in branilcih.

Vladimir Gortan v celici.

Po sodbi so najprej odvedli iz kletke četvero na 30 let obsojenih, a nato posebej Vladimira Gortana, ki so ga odvedli v posebno celico. Ko je bil Gortan poveden v celico, je legel na žimnico in ležal nekaj časa negibno, gledajoč v strop in z ničemer ne odkrivajoč svoja čuvstva.

Popolnoma netočno je poročilo nekaterih italijanskih listov, da je Gortan po obsodbi zajokal in padel na kolena pred nekim karabinierskim narednikom. Ko je ležal Gortan nekaj časa molče v celici, je zaprosil stražarja, da pokliče njegovega zagovornika Čerljenico. Ko je advokat prišel, sta sklenila, da vložijo advokat prošnjo za pomilostitev. To je advokat tudi storil, toda komandant tržaškega kora ni hotel poslati prošnje italijanskemu kralju. Ta neuspeh prošnje pa ni bil sporočen niti Gortanu, a niso mu do zadnjega trenutka povedali niti tega, da bo ustreljen. Vendar pa je sam dvomil v uspeh svoje prošnje. Bil si je na jasnem, da bo žrtev, in se je zato tudi pripravljaj na smrt.

Zadnja noč Vladimira Gortana.

Vso noč je prebdel. Dali so mu cigaret in steklenico konjaka. Kadil je. Proti jutru je poklical duhovnika. Po prejšnjih poročilih, bi Gortan moral biti ustreljen na istem mestu, kjer je bil 24. marca zadel Ivan Tuhtan. V zadnjem hipu pa je bilo to spremenjeno. Italijanskim oblastvom se je zdelo preveč tvegano, da bi prevedli Gortana iz Pulja tja v Pazin, čeprav je bila mobilizirana vsa 60. fašistična legija. Zato je prišlo od komandanta tržaškega kora povelje, na naj bo Gortan ustreljen v neposredni bližini Pulja, nedaleč od pokopališča na puljskem vojaškem vežbališču.

Ustreljen v hrbet...

Ob prvem svitu je bil Gortan priveden na vojaško vežbališče. Tu je bila izkopana jama, pred njo pa so postavili stol, na katerega so posadili Gortana, obrnjenega z licem proti jami. Na morišče so imeli pristop od neslužbenih oseb samo nekateri novinarji, ki so imeli posebno dovoljenje.

Privezan na stol je sedel Gortan nepremično, ne ozirajoč se ne na levo in ne na desno, temveč gledajoč v jamo, ki je v polmraku zijala pred njim.

Okoli polšestih je prišel na morišče oddelek policije pod vodstvom miličnega oficirja z golo sabljo. Grobna tišina je vladala nad vežbališčem. V nervozni vznemirjenosti so se šepetaje dajala zadnja povelja. Pihal je hladen jutranji veter. Vstajala je jutranja meglica in skozi njo se je videl nepremičen lik na stol privezanega Vladimira Gortana.

Nemo, vođen od svojega oficirja, je prišel oddelek milice za Gortanov hrbet na deset korakov blizu in obstal kakor ukopan. Oficir se je malo vznemiril in za trenutek obstal. Nato pa je nakrat odločno dvignil sabljo. Na ta znak so milčniki dvignili puške in namerili cevi na hrbet zvezanega mučenika. Zanimivo je, da sta bila za hrbtom miličnikov dva karabinerja, dobra strelca, katerih naloga je bila, da usmrta Gor-

tana, če bi oddelek zgrešil cilj. Ali so morda dvomili v poslušnost oddelka?

Nekaj trenutkov je držal oficir sabljo v zraku, nato pa jo je naglo potegnil k sebi. V tem hipu je padla salva šestih strelcev. Nemi molk in skoro nekaka potrčnost sta vladala ves čas ceremonialne ustrelitve. Ko je dvignil oficir sabljo, je zastala vsem navzočim funkcionarjem sapa in mnogi novinarji so zakrili obraz, da ne bi videli prizora.

Padlo je mrtvo telo Vladimira Gortana. Nad njim je sklonil zdravnik, ki je ugotovil smrt obojenca. Nato je pristopil duhovnik in s križem Boga Odrešenika blagoslovil truplo, na kar so ga pokrili s' plaščem.

Kmalu nato je bilo truplo v hrbet ustreljenega Vladimira Gortana položeno v krsto. Njegov duh pa je z njegovim zadnjim smrtnim krikom preletel istrske hribe in doline, napolnil vsako hišo v Istri in šel čez Učko in se dvignil nad našo zemljo. Tu sedaj biva...

Odmev v Jugoslaviji.

Bolestno in bridko je odjeknila ustrelitev Vladimira Gortana po vsej naši državi. Nedolžen istrski mladenič je bil zahrbtno spravljen s sveta.

Dvignila se je predvsem naša zavedna mladina in priredila velike žalne manifestacije, ki so jim prisostvovali desetstisoči prebivalstva. Seveda tudi Ljubljana ni zaostajala. V nedeljo dopoldne so se ljubljanski akademiki zbrali na vseučilišču in se z dvema črnima banderoma na čelu podali skozi mesto v Šiško. Spotoma so se jim pridružila številna narodna društva in veliki spreved se je pomikal proti novi frančiškanski

baziliki v Šiški, kjer se je nato pred stranskim oltarjem Svetogorske Matere Božje vršila žalna služba božja. Služil jo je goriški izgnanec duhovnik Doktorič, ki je imel po evangeliju krasen nagovor. Spominjal se je nedolžne žrtve Vladimira Gortana in vsega našega naroda, ki trpi pod fašisti. Poudaril je:

«Tudi kot katoliški duhovnik moram obsoditi preganjanje nedolžnih naših rojakov, ki jim ni niti več dovoljeno, da bi Boga častili v svojem jeziku. Svetogorska Mati Božja, pred katere podobo stojimo, bo maščevala krivice, ki se gode našim zatiranim bratom!»

Cerkev je bila nabito polna in skoro nobeno oko ni ostalo suho... Po službi božji, med katero so vseučiliščniki krasno prepevali, se je množica vsula iz cerkve in se zopet zvrstila v dolg sprevod, ki se je s črnima banderoma molče pomikal skozi mesto pred vseučilišče. Tu so študenti položili na spominsko ploščo trnjevenec z jugoslovenskim trakom, ovitim s črno kopreno za počastitev spomina nedolžnega Vladimira Gortana, o katerem je študent Iskra v nagovoru poudaril:

«Jesenski dež je pač opral z njegovega groba sveže prelioto kri, toda v naših srcih bo živel v večnem spominu in nihče izmed nas ne bo nikdar mogel pozabiti nanj. Vladimir Gortan je padel zaradi ljubezni do svoje rodne grude!»

Govorili so pred vseučiliščem še nekateri akademiki, na kar je pevski zbor zapel mogočno himno «Hej Slovani!» Tisočglava množica jo je poslušala odkritih glav, vsa prešinjena zaradi smrti Vladimira Gortana in polna vere v Slovanstvo, ki se bo nekoč združeno maščevalo. Slava mučenikom!

Politični pregled

Na Madžarskem se vrši skoro leto dni ogorčena borba med vlado in opozicijo, ki izvira iz čisto svojevrstnih madžarskih razmer. Dočim so vse ostale države po koncu svetovne vojne izpremenile svoj način vladanja ter pritegnile k sodelovanju potom demokracije vse sloje naroda, so pa ostale

na Madžarskem prilike povsem iste kakor za časa avstro-ogrške monarhije,

ko je imelo na Madžarskem vso oblast nad narodom nekaj desetih visokih magnatov. Prve mesece po svetovni vojni je kazalo, da se bo to tudi na Madžarskem izpremenilo, toda po zmagi belih gardistov, ki so jih vodili madžarski plemiči, je ostalo zopet vse pri starem.

Madžarski narod mora delati in plačevati davke, vladajo in žive pa na račun naroda bogataši in magnati, ki imajo še danes večino ma-

džarske zemlje v svojih rokah, ker je danes Madžarska edina država, kjer še niso izvedli niti prvih poskusov kake agrarne reforme. Ti magnati so ohranili stari volilni red, ki omogoča njim izključno prevlado ter onemogoča pojav sleherne močnejše opozicije, ki bi izvedla v doglednem času kake večje izpremembe.

Proti tej krivici se madžarski narod upira na vse mogoče načine, vendar pa vsi ti napori ne zaležejo dosti, ker madžarski aristokrati ne poznajo šale ter kratkomačno vržejo v zapor zaradi veleizdaje vsakogar, ki jim postane prenevaren. Odmev te borbe je zašel sedaj že tuči v širni svet, kjer so pričeli obsojati ta način brezobzirnega aristokratskega vladanja celo sicer dobri prijatelji Madžarov in

pričeli izjavljati, da ne bodo storili ničesar več za Madžarsko, dokler ne bo uveden demokratičnejši način vladanja.

Ta njihov sklep je nekaj zalegel, tako da je voditelj madžarskih aristokratov in predsednik vlade grof Bethlen pomilostil nekaj zaradi borbe proti aristokratskemu režimu obojenih socialistov ter jim dovolil povratek v domovino. V zvezi s tem je bilo celo čuti, da bodo voditelji opozicije, socialisti, stopili v ožje zveze z vlado ter omogočili izvedbo znosnejšega načina vladanja. Po izjavah grofa Bethlena, ki pravi, da bo vse ostalo pri starem, pa še dolgo ni pričakovati teh izprememb ter bo moral mali madžarski kmet, ki se nahaja v obupnem položaju, še dolgo delati za blagajne aristokratov in veleposestnikov.

Na Češkoslovaškem je

v polnem teku volilna borba.

Kaki bodo izidi, je še težko napovedati. Skoro gotovo pa se bo močno okrepila zmerna levica, tako da bosta v novi vladi najbrže zastopani obe socialistični stranki. Nova vlada bo imela mnogo nujnega dela. Predvsem bo morala načeti in rešiti vprašanje Slovaške, kjer delajo klerikalci pod firmo avtonomizma madžarsko politiko ter vzdržujejo v širokih množicah vedno prepričanje, da se bodo morda le povrnili še kedaj časi pripadnosti k deželam krone sv. Štefana, ko niso imeli Slovaki niti 100 šol, dočim imajo danes že nad 4000 šol, v katerih se uče v blagodneči materinščini.

Antoni Stražar:

Gašperček najdenček

Povest iz časov tlačanstva.

(D dalje.)

II.

Smrtni sovražnik malega Gašperčka, strmoški graščak Lambert, je poslal hudo Gorinovo Majdaleno na ogled...

V tistih dneh, ko sta tesar Klemen in njegova žena Urška vzela v oskrbo malega Gašperčka-najdenčka, so bili hudi in razburljivi časi. Divji Turki so se kar sprehajali po naših slovenskih krajih in pustošili. Oglasili so se tudi Benečani in hoteli vzeti Habsburžanom lepe naše kraje, ki so si jih tudi Habsburžani pridobili pridobili le z raznimi spletkami.

Ubogimi naši predniki tlačani so bili veliki siromaki v teh časih, ko se je njihova sita in okrutna posvetna in duhovska gospoda med seboj preganjala, a vsi skupno so izžemali naše prednike.

Življenje poštenega človeka je bilo takrat trnjevo. Dobro so živeli le gaščaki, razni visoki cerkveni dostojanstveniki, valpti, ovađuhi in razni sleparji obojega spola; vsi ti so se redili od kmečkih žuljev in pili njihovo kri.

Taka pjavka je bil tudi strmonski graščak Lambert, brat umrlega pečavskega graščaka ali stric mladega Krištofa, ki je bil nezakonški oče Gašperčka-najdenčka.

Kmalu za tem, ko je neznano kam odšla iz pečavskega gradu služkinja Jera, se je oglašil Lambert. Zelo nejevoljen je bil in je komaj čakal priložnosti, da je začel oštevati svojega stričnika:

«Hm, hm, taki ste vsi vi, ki pridete nazaj iz Nemškega. Z luterani se bratite, a doma se seznanjate s tlačanskimi dekleti in delate sramoto, ki je ne znate zakrivati! Če se je kateremu od nas včasih kaj takega prigodilo, smo znali drugače ravnati. Tako zapeljivo smo vrinili kakemu svojemu hlapcu za ženo. Če se je pa katera kaj zoperstavljala, smo ji pa znali pomagati z ječo. Nismo pa takih deklin kar tako spuščali v svet.»

Krištofu je bilo skrajno neljubo to stričjevo zbadljivo govorjenje.

«Stric, vašega vednega zabavljanja imam že zadosti! Vi ste zelo zagrizen nasprotnik protestantov, a rečem vam: v mnogoterih ozirih so protestanti večji poštenjaki, kakor smo mi vsi...»

«No, sedaj pa vidim, da si se že popolnoma navzel Lutrovih nauk. Pa pustiva to! Krištof, le glej, da se boš poročil z Elizabeto Špitališko, čim prej, tem bolje, da te znova ne premoti kaka tlačanka. Dobro vem, da bo Elizabeta pazila dobro na tebe, da ne boš skakal čez zakonske ojnice. Pa še nekaj: Pazi se, da ne boš jemal kakega lutrovskega predikanta pod streho. Saj ti je znano, da hodi goreči naš škof Tomaž Hren od kraja do kraja in preganja to lutrovske golazen. Bodi pameten in ne delaj sramote naši rodovini Pečavski!»

Krištof se ni upal več ugovarjati svojemu stricu. Vedel je, da je stric zagrizen sovražnik protestantov, ne iz verske gorečnosti, nego zavoljo svojega dobička.

Nadležni stric se je še norčeval iz njega in ga vpraševal, koliko neki je dal denarja tej tlačanski ljubici in kam jo je poslal.

Krištof mu je zaman zatrjeval, da ne ve, kam je odšla.

Lambret se mu je posmehoval in končno samo rekel:

«Veš kaj, Krištof, če nam bo hotela ta tvoja deklina kaj vodo kaliti in govoriti po svetu, koder se potika, kaj o nas, ji bom jaz preskrbel prav varen prostor v svojem gradu.»

Na večer tistega dne je odjezdil stric Lambert proti domu in menil pred odhodom:

«Krištof, še to nedeljo odjezdimo v Špitalič, da te spravimo h kraju, da boš postal možak.»

Mladi graščak je gledal še dolgo za svojim stricem in godrnjal:

«Moji tlačani, vem, me blagrujejo, ker sem graščak, a tega ne vedo, da so oni v marsičem bolj srečni kakor jaz. Oni se lahko svobodno med seboj ženijo, a jaz sem prisiljen, da vzamem to pusto Špitališko Elizabeto. Kako velika razlika je komaj med njo in Jero. Stric grozi tej nesrečni revici, da jo bo preganjal. No, pa te nakane mu bom že izpodbijal...»

Prav tisto noč je neznano kam izginil njegov valpet Boštjan

V Avstriji je pristopila nova vlada odločno k izvedbi preosnove ustave.

Načrt o tej preuredbi je že predložil predsednik vlade dr. Schober avstrijski zbornici ter bodo sedaj pričeli o njej razpravljati. Predlog je zelo obsežen ter bo dal notranjepolitični in upravni ureditvi Avstrije precej drugačno lice, kakor ga je imela po ustavi, sprejeti leta 1919. Glavne misli predloga so te, da je treba dvigniti ugled države s tem, da se bo omejil delokrog do sedaj zelo močnih deželnih vlad in deželnih zborov. V smislu nove ustave bosta imela dokaj večjo moč predsednik republike in zvezni kancelar, ki bo razpolagal z vso policijo in orožništvom preko vsega avstrijskega ozemlja ter imel pravico tudi do proglašanja izjemnih odredb v primeru nevarnosti za javni red in mir.

Načrt ustavne reforme obsega tudi

predloge, da bo odslej volilo predsednika republike avstrijsko ljudstvo neposredno na sedem let

in da se zviša aktivna volilna pravica na dovršeno 21. leto in zniža število poslancev v narodnem svetu od 165 na 120.

Ker je ta načrt izdelan v smislu zahtev desničarjev, so le ti dokaj zadovoljni z njim ter ga bodo najbrže z malimi izpremembami sprejeli v zbornici. Odločno pa so proti njemu socialisti, ker predvideva med drugim tudi znatno prikrajšanje njihove premoči na Dunaju, kjer so spričo sedanje ustave vladali po mili volji, kar so imeli v svojih rokah dunajsko občino in mesto dunajskega deželnega glavarja, tako da so razpolagali z državno in občinsko eksekutivo. Novi ustavni načrt pa določa, da je mesto dunajskega župana nezdržljivo z mestom deželnega glavarja in da bo le to prevzel v naprej kak zvezni minister. Poleg tega pa določa predlog nove ustave še to,

da bo morala dunajska občina polagati obračun za ves potrošeni občinski denar posebnemu državnemu nadzorstvenemu uradu,

ki bo nadzoroval finančno poslovanje vseh občin, ki imajo več ko 20.000 prebivalcev. Socialisti napovedujejo, da se bodo z vsemi silami borili proti sprejetju tega načrta in da ne bodo nanj nikdar pristali. Pri tem jim posebno dobro služi določba sedaj veljavne ustave, da je mogoče spre-

jeti revizijo ustave samo z dvetretjinsko parlamentarno večino. Te pa desničarske meščanske stranke ne morejo postaviti, ker imajo jedva nekaj glasov večine nad mogočno socialistično opozicijo. Kako bo postopala vlada v tem primeru, še ni gotovo.

Morda bo razpisala volitve,

ki bi jih sprejeli tudi socialisti. Volitve pa ne bodo prinesle meščanskim strankam nikdar dvetretjinske večine. Ako pa bo poskusila poseči po drugih sredstvih, pa bo morala računati z najodločnejšim odporom socialistov, ki groze že sedaj, da pritirajo Avstrijo raje do državljanske vojne, kakor pa da bi pristali na vladni načrt izpremembe ustave. Morda se bodo pri tem pa malo vračunali, ker je na krmilu sedaj mož, ki v odločilnih trenutkih ne pozna šale. Ta mož razpolaga danes ne samo z najbolje organizirano vojno silo v Avstriji, z dunajsko policijo, nego tudi z vsem orožništvom, vojsko in, če bo potreba, prav gotovo še z vsemi desničarskimi bojnimi organizacijami.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. V pokoj je šel tukajšnji vodja zemljiške knjige sodni višji oficijal gospod Davorin Katič. Preselil se je v Maribor. Bil je zelo vester in ustrežljiv v službi, v privatnem življenju pa dober prijatelj in ljubezniv družabnik. Narodna društva ga bodo zelo pogrešala. Želimo mu, da bi zasluženi pokoj vžival zdrav in vesel tja v daleko starost. — Sokol pripravlja za Vse svetnike prvo igro v tej sezoni.

STARA LOKA. Starološki kmetijski posestniki so osnovali pred kratkim Kmetijsko zadrugo za Staro Loko in okolico, ki ima namen, seznanjati kmetijske sinove s smernicami modernega kmetijstva, izposojati ob vsaki priliki zadružnikom nabavljene kmetijske stroje in na sestankih reševati vprašanja občinskega gospodarstva. Zadruga prejme te dni slamoreznicu in mlatilnico. Instalirala se bo za žaganje drv cirkularka na električni pogon. Uporaba strojev bo dovoljena le članom zadruge. Cilji zadruge pa segajo še dalje. Na zemljišču viteza pl. Strahla nasproti Fortunovca se bo na že odmerjenem prostoru

zgradil Kmetijski dom, v katerem bo poleg za druge prostora še za podružnico Kmetijske družbe. V poslopju je tudi predvidena sušilnica za sadje. Zadrugi načeluje g. Peter Porenta.

KANDIJA. Goriški rojak Josip Mozetič, posestnik in trgovec v Kandiji, je te dni v krogu svoje družine ter ožjih prijateljev in znancev tiho proslavil 40letnico svojega sokolskega delovanja. On je že v svojem rodnem kraju, v Prvačini, ustanovil sokolsko župo, se trudil zanjo kot pravi požrtvovalni starosta, dokler ga ni vojna pregnala z rodne grude v naš kraj, kjer si je ustanovil svoj drugi dom. Po prevratu se je jubilant seveda takoj pridružil obnovljenim našim sokolskim vrstam in začel kot podstarosta posvečati našemu društvu vso svojo naklonjenost. Novomeška sokolska župa mu dolguje mnogo hvale, da se je po vojni tako lepo razvil. Poleg mnogih skrbi, ki jih povzročajo življenje slovenskega podjetnika, je Mozetič vedno našel dovolj časa, da je zasledoval vse slovensko organizacijsko in kulturno gibanje. Številna društva ga štejejo za svojega zvestega člana in slovenski napredni listi za svojega zvestega prijatelja. Primorski izseljenci v novomeški pokrajini so ga izvolili pred desetimi leti za predsednika svoje podružnice društva «Soča», ki ji načeluje še danes. Za njegov jubilej mu je «Soča» poklonila njegov lastni portret v krasno izdelanem okviru. Do solz ginjen se je zahvaljeval 67letni starček deputaciji in njenemu vodji železniškemu uradniku Lapajnetu za dar in za lepi nagovor, ki ga je poslušal ves prevzet v svoji bolniški postelji.

KOČEVJE. V Jelenjem žlebu pri Grčaricah je ustrelila ga. Rudeževa, soproga ribniškega graščaka, 200 kg težko košuto. Ta primer kaže, da je tudi jelen zastopan v naših gozdovih, vendar pa je zelo redek. — Kočevski rudnik je v polnem obratu. Ker je premog na mestu, kjer so ga začeli najprej kopati, le še v tenkih plasteh, so začeli širiti kop proti Klunji vasi, kamor vodi premogovna žila. Premogokop ima mnogo delavcev iz Like in hrvaškega Primorja, dočim je precej dosedanjih delavcev zapustilo rudniško delo.

SLOVENJGRADEC. V proslavo desetletnice našega Sokola se je vršil v soboto 19. t. m. v risalnici meščanske šole slavnostni občni zbor,

Ko je Krištof to zvedel, je bil zelo razburjen; v tem položaju si je iskal utehe v pijači, kajti pekla ga je vest, ker je naredil nesrečna dva človeka: valpta in Jero.

Na izhodni plati rožeškega hribovja grajskih razvalin v vznožju je bila tiste čase koča daleč naokrog znane Gorinove Majdalene. Vsi bližnji in daljni okoličani so poznali to žensko. Majdalena je zdravila ljudi in živali z raznovrstnimi skrivnostnimi zelišči in mazili. Vabljen je bila tudi na domove, kjer je s skrivnostnimi znamenji odganjala mōro in zločejstva raznih čarovnic. Praznoverni ljudje so seveda tudi njo imeli za čarovnico. Poznana je bila tudi po mnogoterih gradovih in dostikrat so tlačani videli Majdaleno, ko je hodila h grajskim na posete. Ljudje so se vsi zatekali k njej, a so jo tudi sovražili, kajti bilo je dobro znano: Kdor se je njej zameril, se mu ni dobro godilo.

Prav z mrakom je do Majdalenine koče prijezdil strmonski graščak Lambret. Razjezdil je konja, ga privezal k vrbi, a nato je stopil do koče in zaklical:

«Majdalena, stopi malo bliže!»

Iz umazane in okajene veže je stopila Majdalena; kuhala je baš večerjo.

S prirojeno hinavščino in sladkobesednostjo je na dolgo in široko pozdravljala graščaka.

Ker sta po poti prav prihajala dva možaka, je Lambret stopil z njo v kočo.

V kratkem ji je Lambret vse povedal: Naj zapusti za nekaj časa domovje in naj poskuša

izslediti, kam je izginila Kolenčkova Jera, ki je služila v pečavskem gradu. Ako jo izsledil, naj mu takoj sporoči, kje je. V svoji hudobnosti je namreč sklenil okrutnež: Čim jo dobi v svojo oblast, jo bo zaprl. Potem jo bo prisilil, da mu bo povedala, kje ima otroka. Tega ji bo odvzel, njo pa bo dal postaviti pred sodbo, da jo bodo obsodili in usmrtili kot čarovnico.

«Dam ti lepo plačilo, a sedaj imaš za pot deset srebrnikov! Lahko noč, Majdalena.»

Precej časa je poteklo, preden je pretkana Majdalena izsledila Kolenčkovo Jero, in še to čisto po srečnem naključju.

Zelo slabe volje se je Majdalena neko nedeljo po veliki noči vračala proti domu. Od utrujenosti se je ustavila v Tuhinju. Ljudje so se prav vračali od službe božje in je Majdalena skrivaj opazovala množico. Od veselja so se ji zaskrile oči, ko je med drugimi v družbi žensk zagledala tudi Jero.

Čisto po mačje ji je sledila.

Majdalena se je nato zelo zadovoljna vračala, ne proti domu, ampak naravnost k strmonskemu graščaku.

Še preden pa je dospela do cilja, se je še sešla z njej nepoznanim pečavskim valptom Boštjanom.

Tako sta hodila skupaj in ker ju je žejalo, sta oba krenila v nego gostilno v Blagovici.

Dobro vino pa je Majdalenin razvezalo jezik.

Ker ni vedela, da je bil Boštjan zaljubljen v Jero, je povedala, da je bila srečna, ker je

izsledila Jero. Izdala mu je tudi, zaradi česa jo išče.

Boštjan je vedel zadosti.

Odšla sta skupno z Majdaleno na strmonski grad. Premeteni Boštjan je še istega dne stopil v službo pri strmonskem graščaku.

Zelo zadovoljen je bil fant, ko je prvo noč spal v strmonskem gradu.

«Sreča je moja in Jerina, da moj novi gospodar niti najmanj ne slutí, da še vedno ljubim ubogo dekle. Jaz jo bom rešil, čeprav s svojim življenjem!» je govoril Boštjan sam s seboj.

III.

Ze petega dne je Kolenčkova Jera izginila iz ječe. Z njo je pa izginil tudi Boštjan.

Na prijaznem holmčku v bližini Tuhinja je bilo Srebotnikovo domovje. Srebotnikovi so bili zelo imoviti kmetje; poleg tega so bili, kar je bilo le malo komu usojeno, prosti tlake in desetine. To posebno prednost in pravico jim je pridobil že davni prednik, ki se je ju-naško boril proti Turkom in iz njihovih rok rešil uglednega viteza.

K tem ljudem je odšla Jero tisto jutro, ko se je poslovila od svojega sinčka pri tesarju Klemenu v Praprečah.

S Srebotnikovimi je bila Jero v daljnem sorodstvu. Pri teh prijaznih ljudeh se je Jero kmalu čisto udomačila; redno vsake tri ali štiri tedne je šla obiskat svojega otroka, ki je bil tri ure od nje oddaljen. Prav zadovoljna je bila, ko je videla, da se njenemu Gašperčku dobro godi.

katerega je članstvo kljub izredno slabemu vremenu posetilo v velikem številu. Prvi je govoril starosta brat dr. Zeleznikar, ki je opisal v lepem govoru zgodovino nastanka in razvoja našega društva tekom desetletne dobe. Povedal je mnogo zanimivega in je za svoj govor žel priznanje. Nato so poročali za tehnični odsek načelnica sestra Ivančeva, za mladinski in socialni odsek br. Tominec, za zdravniškega br. dr. Zeleznikar, za prosvetnega br. Šentjure, za dramskega brat dr. Lavrič, za gradbenega in veselicega brat Rojnik. Obenem z desetletnico društva je slavil tudi br. dr. Zeleznikar desetletnico starostovanja. Želimo si, da bi nam dr. Zeleznikar še mnoga leta starostoval.

VOJNIK. V nedeljo dopoldne je bil v Vojniku pri Celju svečano odkrit eden največjih spomenikov vojnim žrtvam v Sloveniji. Pri slavnostnem odkritju so govorili na odru poleg spomenika predsednik odbora za postavitev spomenika, dalje domači dekan, predsednik ZSV major Colarič, bivši vojni kurat g. Bonač, bivši minister g. dr. Kukovec, zastopnik celjske garnizije in drugi. Na spomeniku se blešče imena 162 padlih vojakov iz Vojnika, Škofje vase, Arclina, Višnje vasi, Trnovelj in Brezovice. Ker pa to še niso imena vseh padlih vojakov iz omenjenih vasi, saj je baje zahtevala svetovna vojna iz omenjenih krajev nad 300 žrtev, se pozivajo svoji pokojnikov, da prijavijo odboru za postavitev spomenika imena še vseh onih, ki niso zabeleženi na začasni plošči spomenika.

MALA NEDELJA. Zaradi nepredvidenih zaprek vpriporitev igre «Mlinar in njegova hči» odpade. Pač pa bo v nedeljo 17. novembra v Društvenem domu veselica z velezabavno igro «Pri belem konjičku», z godbo in plesom. Ze sedaj vsi vabljeni!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk STO SORT JABOLK.

Naše sadjarstvo trpi danes na tem, da imamo preveč sort jabolk in največ takih, ki so le za mošt dobre. Namiznega sadja je manj, tako da je

razmerje med moštnim in namiznim sadjem ravno obratno. Namesto, da bi pridelovali po ugodnih sadnih legah več namiznega sadja, ga pridelujemo manj kakor moštnega. To je velika škoda. Glavni naš pridelek bi morala biti namizna jabolka, ker se dajo z veliko večjim uspehom vnovčevati in razen tega tudi bolje v mošt obrabiti, če porabimo jabolka druge in tretje vrste za mošt, jabolka prve kakovosti pa za kupčijo. S tem bi kmalu zaslovelo naše sadje na vnanjem trgu in lahko bi se kupčija vse drugače razvila kakor z navadnim in mešanim moštnim sadjem.

V drugo bi pa morali tudi pri namiznih jabolkih skrbeti za število sort, da bi laže ustregli zahtevam svetovne trgovine. Če pogledamo na svetovni trg, najdemo po vseh večjih mestih, recimo na Dunaju, v Berlinu itd., ameriška jabolka, ki nastopajo le v dveh sortah, in sicer kot rdeča in bela jabolka.

Kako nesmotreno se sadje pri nas goji, vidimo najbolje na sadnih razstavah, ki jih prirejajo naši sadjarji po deželi. Po sto in več sor. različnih jabolk najdete na teh razstavah. Večinoma so za mošt. Te razstave se prirejajo v poučne in propagandne namene. Toda v tej sestavi imajo malo pomena za napredek našega sadjarstva, ker nam prikazujejo vse prevč takih sort, ki jih ne kaže razmnoževati. So to krajevne moštne sorte, ki jih niti po imenu ne poznamo.

Veliko bolje bi bilo, da bi se na te razstave sprejemale le namizne sorte, ki jih manjka in ki se za razširjenje in precepljevanje najbolj priporočajo. Te je treba pokazati našemu ljudstvu, da se z njimi seznanijo, v kolikor še niso znane.

Prihodnje sadne razstave naj se prirejajo predvsem z namiznim sadjem določenih sort, ki se v posameznih krajih najbolj priporočajo. Vsa tekma posameznih razstavljalcev pa naj obstoji v tem, da se na razstavljenih plodih pokaže, kdo prideluje lepše in več vredno sadje. Na plodih naj se pokaže, kako uspešno se goji in oskrbuje sadno drevje in kaj se dá doseči z gnojenjem sadnega drevja. Moštne sadje pa naj ostane doma, ker nima za bodočnost našega sadjarstva nobene posebne pomena. S tako ureditvijo sadnih razstav bodo tudi razstave same pridobile in bodo tudi v trgovskem pogledu lahko dosegle več uspeha kakor današnji ogledi nešteti sort, ki

nimajo za povzdigo sadjarstva in sadne kupčije nobene prave vrednosti.

ZAVARUJMO SVOJE IMETJE!

— Strašna je usoda gospodarja, če mu pogori domačija, če mu zgori živina, orodje, pridelki in nazadnje še denar. Danes še zadovoljen in imovit, postane čez noč berač. Le pogosto se dogajajo taki in podobni primeri in le prepogosto se sliši, da je bil pogorelec premalo zavarovan ali pa sploh nič.

Nesreča, ki se pripeti takemu gospodarju, je zanj nepopisno velika, in vendar se dogajajo še zmeraj slučajji, da naši kmetovalci vzlic vsem žalostnim izkušnjam še zmeraj premalo zavarujejo svoje imetje in da v raznih primerih premalo pazijo na potrebno varnost pred ognjem.

Naši kmetovalci so premalo zavarovani pred nesrečo po požaru. To lahko trdimo na splošno. Krivo temu je pa tudi to, da težko zmagujejo vsa različna bremena, ki jih tlačijo pri današnjem gospodarstvu. Toda prav sedaj, ko se nam slabo godi, moramo tem bolj gledati, da se nam od našega imeta nič ne pogubi. Zato je važno in potrebno, da zavarujemo svoje premoženje proti elementarnim nezgodam, v prvi vrsti proti požaru.

Res, da so premije visoke in da jih posestnik danes težko zmaguje, ali prav s tem, da se splošno zavarujemo, pridemo do tega, da se bodo premije lahko znižale. Čim več bo zavarovancev, tem laže se bodo krili stroški za vzdrževanje takih zavarovalnic in tem laže se bodo znižale premije. Navsezadnje si moramo predstavljati take zavarovalnice kot podjetja, ki nam na dobro poslujejo in ki bodo toliko prej nastavile nižane premije, čim več bo zavarovancev in čim bolj bomo s premijami podprli tako podjetje.

Danes je položaj naših kmetovalcev tako neugoden, da bi ne smeli niti trenutek premišljati o tem, ali naj zavarujejo svoje imetje ali ne. Pač pa je dobro in prav, premišljati o tem, kako naj posamezne dele premoženja zavarujemo in pri kateri zavarovalnici, in kako naj sklepamo zavarovalne pogodbe z oziranjem na plačevanje premij in na druga določila, da ne nasedemo kakemu nepoštenemu agentu.

Čim bolj splošno se bomo poprijeli zavarovanja, tem bolje za nas, tudi če ne pride do ne-

Pa tudi Srebotnikovi so imeli radi pridno Jero; najboljši prijateljici njeni pa sta bili domači hčerki Tilka in Zalka, vrstnici njene starosti.

Toplo poletno popoldne je bilo, možaki so delali kopice, a ženske so grabile za njimi. Okrog pete ure, ko so Srebotnikovi baš bili pri mali južini, so po cesti prijezdili štirje oboroženi jezdec, nato so pa krenili po stezi, ki je vodila na to senošet.

Ko je Jera ugledala možake, ki so bili že čisto blizu, je od groze kriknila.

Dva od njih, strmonski graščak in še eden, sta razjahala in graščak je izpregovoril s strogim glasom:

«Kdo izmed vas je tukaj gospodar?»

Srebotnik je vstal in se predstavil.

«Ali poznate to deklino, ki se tukaj valja po tleh? Ta grda in nesramna čarovnica!»

Gospodar in vsi domači so kar zijali od začudenja, ko so to čuli.

«Plemeniti gospod, to bi rad vedel, od kod ste in kake dokaze imate za te besede, ki ste jih izrekli sedaj.»

«Kdo sem, to je tebi malo mar, ti tlačanski pes! To čarovnico pa bomo vzeli s seboj, da veš!»

Pri teh besedah pa je Srebotnika minila potrpežljivost in vljudnost, zato je odgovoril:

«Jaz nisem tlačanski pes, ampak svoboden kmet! Bodite torej, kdor hočete, jaz vam to lahko dokažem, a tudi od vas hočem dokazov, ker tako oblastno in sirovo nastopate!»

Komaj pa je Srebotnik izpregovoril te besede, ga je že strmonski graščak udaril z bičem po obrazu in ukazal:

«Takoj mi odvedite to čarovnico!»

Graščakov spremljevalec je ugrabil omedlelo Jero in jo posadil pred sebe na konja. Kakor so jezdec hitro prišli, tako so tudi hitro odjezdili z ugrabljeno Jero.

Do smrti so bili preplašeni vsi Srebotnikovi, a gospodar sam si je s predpasnikom otiral kri z obraza.

Šele čez čas je izpregovoril:

«Bodite mirni, ljudje, sedaj že vem, kdo je ta sirovež. Takoj jutri odidem v Ljubljano do oblastev, da rešim ubogo Jero.»

*

Še pred večerom so se strmonski vrnili nazaj z ugrabljeno Jero. Po vsem gradu so takoj vedeli, da so privedli mlado čarovnico, tisto, ki je še pred nedavnim časom bila v službi v pečavskem gradu.

Graščak je bil ta večer tako dobre volje, da je napojil vse svoje služabništvo. Vsi razen Boštjana so se opili.

Ko je v gradu že vse spalo, se je Boštjan po mačje splazil po raznih hodnikih do strahotnih grajskih ječ. Čeprav je bil še malo časa v tem gradu, mu je vendar bilo znano, v katerem kotu se nahajajo one strahotne ječe za ubijalce, upornike in vse tiste, ki so bili obdolženi čarovništva.

Tu je čul milo vzdihovanje ženske. Splazil se je k zamreženemu oknu in zaklical:

«Nepozabna ljuba Jera, ne obupaj, jaz Boštjan, sem tukaj. Rešil te bom. Daj, oglasi se mi!»

(Dalje prihodnjč.)

SOTEŠČAN:

Nevesta roparskega poglavarja

(Povest iz starih časov.)

I.

Slovo in ločitev.

Starodavni grad Grmilje je objel mrak prijetnega pomladnega večera. Pod košatimi lipami na prijaznem holmcu so se hladili tlačani po narpornem delu in občudovali kresove, ki so goreli krog in krog po hribih na čast junakom, odhajajočim na daljne bojišče. Zvonovi bližnjih cerkvic so naznanjali njih odhod in prosili za zmago.

Navzgor proti gradu so prihajali vozovi: številno plemstvo je hitelo na odhodnico, prirejeno v slovo junaku, vitezu Julijanu, čigar hrabrost so poveličevale tedanje pesmi in pripovedke. Robertu, sivolasemu graščaku z Grmilja, je bil junak najbližji sosed, pa tudi dober prijatelj, zato mu je priredil slavnost, katere so se udeležili povabljeni iz tedanjih visokih krogov.

Ves grad je bil zunaj okrašan in znatraj sijajno opremljen. Tla po hodnikih in dvoranah so odevale težke preproge, na mizah so se lesketale zlate in srebrne posode in dragoceno jedilno orodje. Dvorišče so razsvetljevale močne smolene bakle, daleč po okolici je odsevala njih svetloba.

Vitez Julijan je bil med zadnjimi, ki so prišli na Grmilje. Povabljeni so ga čakali ob vhodu graščine ter ga počastili z globokimi pokloni. Radovedna množica je silila v ospredje, vsak je hotel videti slavnega junaka

sreč. Saj pomagamo s tem tudi sozavarovancem, če jih je zadela požarna nesreča. V ostalem je pa na kmetiji na vse paziti, da se ne zanese ogenj po premali pazljivosti in maloskrbnosti, kakor se to danes rado dogaja.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. V Ameriki so cene sicer popustile, toda v Evropi so ostale brez znatnejših sprememb. Na ljubljanski blagovni borzi so 21. t. m. ponujali (postavljeno na slovensko postajo; za 100 kg): pšenično, baško po 230 do 247.50 Din; rž, baško, po 210 do 212.50 Din; turščico, baško, novo, umetno sušeno, po 197.00 do 200 dinarjev; oves, baški, po 205 do 207.50 Din; moko «0» po 355 do 365 Din.

ŽIVINA. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so se ob nespremenjenih cenah trgovali za kilogram žive teže: voli, prvovrstni po 10.50 Din, drugovrstni po 9.50 Din, tretjevrstni po 8.50. krave, debele po 5.50 do 7.50 Din, krave za klobase po 4 do 5 Din, teleta po 14 do 15 Din.

HMELEJ. V Zalcu na Češkoslovaškem so cene krepke, vendar precej ustaljene. Nakupovanje je živahno. Gibale so se cene od 19 do 26 Din za kilogram po kakovosti. — V Nürnbergu v Nemčiji se je trgoval hmelj po 11 do 25 Din za kilogram. — V Savinjski dolini so cene slabe. V zadnjem času se je plačeval prvovrstni hmelj po 6 Din, srednjevrstni po 4 Din, a slabši le po 2 Din za kilogram.

JAJCA. Prejšnje dneve so se cene dalje popravile in sedaj nakupujejo kupci in izvozniki blago po 1.45 Din za eno jajce. Pričakovati je, da se bodo cene še dalje malo dvignile.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutih:

1 dolar za 56.25 do 56.45 Din;
dne 21. t. m. v devizah:
1 dolar za 56.41 do 56.61 Din;
100 francoskih frankov za 221.77 do 223.77 Din;
100 italijanskih lir za 295.47 do 297.47 Din;
100 nemških mark za 1351.25 do 1354.25 Din;

Slavljenec je najprej odzdravil plemstvu, predvsem se je izredno globoko priklonil graščakovi hčeri Mileni ter ji s toplimi občutki stisnil nežno desnico. Nato je prijazno zamahnil v pozdrav tlačanom, na kar je v spremstvu graščaka Roberta odšel v graščino.

V slavnostni dvorani je odsevalo bogastvo in lepota. Plemeniti gostje so zasedli prostore, v sredino na častni prostor so posadili slavljence in Mileno, njegovo zaročenko. Njima na čast so zveneli kozarci in napolitnice v nočno tišino.

Junaka niso ganile tople poslovilne besede, pač pa so se mu vzbujali ob pogledu na predrago nevesto mehki občutki. Vendar jih je spretno zakrival. Njegovo ponosno oko ni smelo pokazati solze, preveč strahovitih prizorov je videlo že na raznih bojiščih. Ni se mu smela tresti beseda, ki je zapovedovala gromko in neustrašeno v nešte- teh spopadih. Nikomur ni maral razodeti, kaj se godi v njegovem srcu.

Milena je hotela biti vredna njegovega junaštva. Ni mu odkrila vpričo drugih notranje bolesti, katero je čutila ob ločitvi. Hrabro se je premagovala, opirajoča se na nade, ki se bodo izpolnile po njegovem povratku. Njen izvoljenec se bo vrnil kot zmagovalec, prsi mu bodo krasila visoka odlikovanja. Zbrali se bodo povabljeni, prišli bodo s čestitkami in z darili, vse bo slavilo dan njune poroke. Isto upanje je prešinjalo tudi njenega sivolasega očeta, grmiljskega graščaka.

«Star sem in bolehen,» je govoril vitezu, svojemu nasledniku. «Kadar se površneš, mi bo napočil najlepši praznik življenja.»

«Čez pol leta, morda pa tudi poprej,» ga je vitez razveselil. «Sovražnika bomo pognali daleč

100 avstrijskih šilingov za 794.66 do 797.66 Din;
100 češkoslovaških kron za 167.27 do 168.57 Din;
— Vojna škoda se je istega dne trgovala po 420 do 421 Din, investicijsko posojilo pa po 84.50 dinarjev.

Sejmi

25. oktobra: Lemberg.
26. oktobra: Vesela gora, Videm (okraj Brežice; za živino), Mursko Središče.
28. oktobra: Lož, Mokronog, Radovljica (živina), Zužemberk, št. Jurij ob južni železnici, Slovenska Bistrica, Gornji grad, Dolnja Lendava, Gornji Petrovci (le za blago).
29. oktobra: Črnomelj.
2. novembra: Jesenice na Dolenjskem, Mirna, Cerknica (okraj Logatec), Vitanje.

DOMAČE NOVOSTI

* «Nevesta roparskega poglavarja» je naslov povesti, ki smo jo začeli objavljati z današnjo številko. Snov je zajeta iz davnih časov, ko so naše prednike strahovali roparji in graščaki. Napeta poglavja nas povedejo v grad Grmilje, prav ko je vitez Julijan odhajal na bojišče. Težko mu je bilo slovo od graščakove hčere Milene, s katero sta bila zaročena. Preden se je povrnil, so mu jo odvedli roparji. Vitez jo je hotel najti ter se maščevati. Preoblekel se je v postopača in šel med roparje. Povest je polna zanimivosti ter bo naše čitatelje nedvomno zadovoljila. Lahko prištejemo to povest, ki jo je napisal naš znanec Soteščan, med najlepše, kar smo jih do sedaj priobčili.

* Zamudniki, ne odlašajte s plačilom zaostale naročnine! Sedaj, ko izhajata v «Domovini» dve zelo lepi opvesti, pač ne boste dopustili, da se Vam ustavi list, v kar bomo prisiljeni, ako boste kar neprestano odlašali z izvršitvijo svoje dolžnosti.

* Kmetijsko-nadaljevalna šola v Lajtersperku-Krčevini se prične v nedeljo 3. novembra ob pol devetih. Pouk se bo vršil kakor lansko zimo ob nedeljah od pol devetih do pol ene, in sicer do konca meseca marca. Fantje iz Lajtersperga in

Krčevine (posestniški, viničarski ali delavski sinovi), ki so dopolnili 16. leto starosti, naj se osebno ali pismeno prijavijo za vpis do 31. t. m. pri šolskem upravitelju. Povabljeni so tudi oni, ki so obiskovali nadaljevalno šolo lansko zimo; uvrščeni bodo v II. letnik. Starost navzgor ni omejena. Pouk bo brezplačen.

* Ponarejeni dvodinarski novci so se pojavili v Ljubljani. Napisi in glava so prav dobro zadeti. Tudi barva kovine je enaka, vendar pa ponarejeni novci nima zobčastega roba in je za malenkost večji, kljub temu pa malo lažji. Tudi sicer je rob ponarejenega novca nerodno izdelan. Ponarejeni novci je prav lahko ločiti od pravega.

* Gradnja cerkve sv. Save v Celju. Prva pravoslavna cerkev v Sloveniji se že gradi. Za veličastni dom sv. Save v Celju je temelj docela izkopen in že zalit z betonom. Letošnje jesen bo temelj zgrajen šest metrov visoko nad zemljo, takoj pomladi pa se bo gradnja nadaljevala. Cerkev bo zgradila stavbena tvrdka Jezernik.

* Z mesečnega zborovanja obrtnega društva v Novem mestu. Predzadnje nedeljo se je vršilo v Sokolskem domu v Novem mestu redno mesečno zborovanje Obrtnega društva, ki se ga je udeležilo 44 članov in članic. Zborovanje je otvoril predsednik g. Filip Ogrič, na kar je tajnik g. Ferdo Buk podal tajniško poročilo. Poročal je o uspehu društvene prireditve pri g. Riflju (čisti dobiček v znesku 4000 Din je bil porabljen za podpore) in o zapiranju in odpiranju obrtnih lokalov; zadevne ankete so se udeležile vse tukajšnje zadrage. G. Buk je poročal tudi o obrtno-nadaljevalni šoli, za katero je votiralo društvo iz svojega fonda 1000 Din. Kakor znano, dobivajo učne moči na šoli še poseben honorar 20 Din od vsake ure. Omenjamo h koncu še, da so bili odlikovani za vztrajno in agilno delovanje v Obrtnem društvu blagajnik g. Josip Košir, tajnik g. Ferdo Buk, gg. Ivan Svetec, Matko Malovič in Jakob Štalcer. Prejeli so častno diplomu, obenem pa jim je bilo podeljeno častno članstvo.

* Ustanovitev gozdnikov v Trbovljah. Te dni se je zbralo v šoli na Lokah 25 mladih ljudi, pripravljenih, da organizirajo taborniško postojanko v tej zasenčeni dolini. Na ustanovnem sestanku so bili zastopani vsi sloji, od delavca do doktorja. Pazljivo in navdušeno so vsi sledili iz-

čez naše meje. Potem bo napočil mir, v naši deželi bo cvetelo blagostanje.»

«Zivel Julijan, nas slavni vojskovodja!» je donelo okrog miz med žvenketanjem kozarcev. Povabljeni so napivali svojemu prijatelju ter mu želeli sijajno zmago.

Tovariši, ki so spremljali viteza na bojiščih, so pripovedovali zanimivosti, kako so pred leti naskakovali sovražnike. Hvalili so vitezove modre načrte in poveljevali njegovo junaštvo. Niso se mogli načuditi spretnosti, s katero je zasledoval premagance, kadar so bežali.

Na veliki mizi sredi dvorane je bila razvrščena vitezova bojna oprava. Visoka čelada, železni prsni oklep, sulica, meč in drugo bojno orodje je živo pripovedovalo o moči nepremagljivega junaka.

Sivolasi graščak Robert se je z desnico dotaknil orožja ter ga blagoslovil z besedami: «Ščit naj te brani, oklep naj te varuje, meč naj nam pribori mir, varnost in pravico.»

Plemstvo je stalo odkrito kakor ob svečanem obredu. Z besedami častitljivega starčka je spajalo občutke in voščila. Milena je povsila glavo, duša ji je krvavela ob misli na ločitev.

«Oh, če bi mogla iti s teboj!» je vzdihnila skrivoma, ko jo povabljeni niso opazovali.

«Zena ni ustvarjena za bojevanje,» ji je pogladil desnico.

«Dovoli mi, da te spremim in čuvam tvoje življenje. Kolikokrat boš lačen in žejen, pa ne bo nikogar, ki bi ti postregel.»

«Na malenkosti, kakor so lakota in žeja, se junak ne ozira. Ob najhujših naporih mora naprej, dokler ne omaga — tako se glasi povelje.»

«Ako boš ranjen, te bom obvezala. V boleznih ti bom pripravila zdravila.»

«Milena, zame ni treba skrbeti. Kot vojak bom z vsem preskrbljen, samo tebe bom pogrešal.»

«Moje srce bo pri tebi, Julijan. Vse moje misli pojdejo s teboj, spremljalo te bo moje hrepenenje.»

Obema so zamigljale v očesih solze, katere sta skrivoma otrla. Pomešala sta se med povabljenec in začela pogovor, ki ju je navidezno razvedril. V njunih srcih pa je še vedno tlela bridkost ločitve.

Grajski uslužbenci in tlačani so sedeli pred graščino ob mizah pod košatimi lipami in prepevali bojne pesmi. Tukaj so se poslavljali prostovoljci, ki so se odločili iti z vitezom. Steli so si v čast, da jih je uvrstil v svojo četo, že naprej so se ponašali z njegovo slavo.

«Zivel naš poveljnik!» se je razlegalo v dolino. Vmes so donele živahne narodne pesmi kakor:

«Oh, kaj si je zmisliv naš cesar in kralj:
pet regimentov je fantov nabrav,
ta luštne, ta fletne, ta zavberske vse.»

Pri mi, kjer je sedela mešana družba, so fantje nagajali dekletom s pesmico:

«Ti boš pa doma ostala,
milo se boš jokala . . .»

Dekleta pa so porogljivo odpevala:
«Jaz se pa ne bom jokala,
zbrala si bom drugega . . .»

«Saj bo menda res tako,» so se šalili.
«Kdor prej pride, prej melje,» so se dekleta norčevala, kar je izzvalo glasno krohotanje.

vajanem g. Črtomira Zorca iz Ljubljane, ki je pojasnil namen organizacije in veličino gozdniške ideje. Izvolil se je tudi pripravljajni odbor, ki bo predložil oblastvom pravila. V tem odboru je tudi rudniški zdravnik g. dr. Baumgartner in znani planinec G. Kostajnshek, ki je zanesel seme gozdovništva v Trbovlje. Pripominjamo še, da je že letos bilo v taborih 40 trboveljskih otrok, bili pa so le gostje, letos bodo pa taborili trboveljski otroci pod lastnimi totemi in prapori.

* **Ogrevanje železniških vozov.** Po odredbe železniške uprave se je te dni na vseh progah naših državnih železnic pričelo z ogrevanjem potniških vagonov.

* **Spomenik umrlim ujetnikom v Salzburgu.** V nedeljo so v Salzburgu odkrili spomenik, ki ga je postavil avstrijski Rdeči križ v počaščenje spomina ujetnikov in internirancev, ki so preminuli med svetovno vojno v ujetništvu. V Salzburgu je pokopano tudi več naših ujetnikov in internirancev. Zato sta odkritja spomenika prisostvovala v imenu naše vlade jugoslovenski poslanik na Dunaju dr. Milojević in naš vojaški ataše polkovnik Alimpić, ki je pri tej priliki položil na spomenik venec z napisom: «Padlim vojakom hvaležna domovina!»

* **Železniške legitimacije za upokojece, invalide in njihove rodbine.** Upokojeenci in njihove rodbine, ki imajo železniške legitimacije in ki jim bo potekla petletna doba koncem tega leta, naj jih po možnosti vrnejo najdalje do 15. novembra finančni direkciji, oddelku za državno računovodstvo, (vojaški upokojeenci, invalidi in njihove rodbine pa referatu za vojaške mirovine) v Ljubljani. Obenem naj v svrhu izposlovanja nove železniške legitimacije predložijo sliko in 10 dinarjev v gotovini kakor tudi zadnji knjižni izpisek plačilne nakaznice. Legitimacije pa, katerim koncem leta petletna doba še ne bo potekla, naj za podaljšanje predložijo zgoraj omenjenemu uradu do 30. novembra. Prošnje za legitimacije, predložene po navedenih terminih se bodo mogle vpoštevati šele po novem letu. Tekom leta vložene prošnje za nove legitimacije se pa ne bodo predlagale posamezno direkciji državnih železnic, ampak le skupno, in sicer največ dvakrat mesečno. Take prošnje naj se torej pravočasno vlagajo, ne pa šele na dan, ko se železniška legitimacija že potrebuje. Upokojeenci in upoko-

jenke se končno vabijo, da v bodoče prilagajo vsem morebitnim reklamacijam, vlogam in prošnjam v pokojninski zadevah tudi zadnji knjižni izpisek plačilne nakaznice, ker se s tem omogoča hitrejša in lažja poslovanje.

* **Sejem na Veseli gori.** Zupanstvo občine Št. Rupert pri Mokronogu nam javlja, da se bo 26. t. m. vršil na Veseli Gori pri Št. Rupertu običajni jesenski sejem. Kupci in prodajalci vabljeni.

* **Tudi na potovanju štorkla ne prizanaša.** Posestnik vrtilnika Jože Eramita se je selil s svojim stanovanjskim vozom iz Loke v Sv. Peter v Savinjski dolini. Sredi pota med Loko in Zidanim mostom se je pri njegovi ženi Heleni nenadoma začela oglašati štorkla. V Zidanem mostu se je revne družine, ki šteje že 6 članov, usmilila tamošnja babica Cilka Regorškova ter vzela ubogo mater k sebi, kjer je porodila deklico. Čez par dni je uboga družina nadaljevala svoje potovanje.

* **Sedem modrasov ujel.** V solnčnem gričevju med skalovjem in prodom ob Veštru pri Stari Loki so se zaredili modrasi v izredno velikem številu. Lastnik tamošnje apnenice gosp. Šifrer Franc je s precepom nalovil v bližnji goščavi tekem dveh dni sedem krasnih eksemplarjev in jih neranjene v pripravljeni stekleni kadički oddal g. Burdychu, kjer so bili predmet obče pozornosti. G. Šifrer je v lovu na kače izredno spreten in mu je sicer nevaren posel v pravo zabavo. Tekom let je ujel preko 30 strupenih plazilk. Modrase si je ogledala tudi šolska mladina.

* **Razne nesreče v Prekmurju.** 53letni Novak Aleksander iz Veščice pri Murski Soboti si je v gozdu pri padcu drevesa zlomil levo nogo. — Konjeniškemu naredniku Pintariču, ki službuje v Zagrebu, doma pa je iz Murske Sobote, se je na soboškem kolodvoru ob izstopanju iz vlaka zapletla sabla med noge. Pintarič je padel s stopnic s čelom naravnost na tračnico in si ga presekal. — Ogenj je nastal v hiši Jožefa Koitaia v Berkoveih. Zgorelo je 4000 kg slame, 1500 kg sena, streha s tramovjem in mnogo orodja. Ker je bilo vreme milo, so vaščani pogasili ogenj, da se ni mogel razširiti na sosednje hiše.

* **Voz zadel v tramvaj.** Posestnik Ivan Smrekar iz Javor je vozil v petek z enovprežnim vozom, na katerem sta sedeli tudi njegova soproga

Marija ter svakinja Ana Rusova, v lahmem trahu po Sv. Petra nasipu v smeri proti Škofji ulici. Baš na oglu končne hiše pa je zavil Smrekar z vozom nekoliko prevrač na levo in je v istem času pridrvel po Škofji ulici proti šentpertrskemu mostu tramvajski voz. Nesreča je bila tu. Čeprav je Smrekar potegnil konja z vso silo na desno in je tramvajski voznik zavrl voz, se je konj zaletel naravnost v električni voz, razbil z glavo veliko šipo ter strl tudi signalno šipo in žarnico v signalni napravi. Obenem se je konj obrezal po glavi in životu. Pri Smrekarjevem vozu so se povrhu zlomile tudi ojnice. Sreča v nesreči je bila ta, da je tramvajski voznik g. Josip Gunde električni voz še pravočasno zavrl, sicer bi prišli Smrekar ter obe ženski neizogibno pod tramvajski voz in bi katastrofa končala s človeškimi žrtvami.

* **Škrlatinka se je pričela zopet pojavljati po mariborskih osnovnih šolah** in je mestni fizikat iz varnostnih razlogov odredil že zatv. ritev več razredov. K sreči so vsi primeri le lahkega značaja in ni nobenega vzroka za razburjenje prebivalstva.

* **Smrt ponesrečenega dečka.** Huda nesreča se je nedavno pripetila na Celovški cesti nasproti Kopačeve svečarne v Ljubljani. Tamkaj je povozil mestni avtobus, ki ga je šofiral Henrik O., 15letnega mizarskega vajenca Bogomira Smrkolja, uslužbenega pri mizarju Smoletu v Tacnu. Dečka, ki je peljal domov ročni voziček, je sunek avtobusa vrgel po tleh tako nesrečno, da je obležal s prebito lobanjo. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnico, kjer je ležal v nezavesti do predzadnjega ponedeljka. Te dni je pa ubogi dečko umrl.

* **Tri krave žrtve strele.** Iz Zabukovja pri Kranju pišejo, da je tamošnjega posestnika Mazija zadela huda nesreča. V nedeljo zgodaj zjutraj je med deževjem udarila strela v Mazijevo gospodarsko poslopje. Ognja sicer ni zagnetila, a je zato ubila tri krave. Mazi, po domače Ovšin trpi okrog 10.000 dinarjev škode.

* **Smrt zadnje žrtve velike avtomobilске katastrofe v Mariboru.** V nedeljo ponoči je preminul v mariborski splošni bolnici g. Franc Vrhunc, trgovec v Maistrovi ulici v Mariboru, ki se je ob priliki velike katastrofe na državnem mostu 11. t. m. smrtno nevarno ponesrečil. Zadnje dni

«Milena ne bo tako govorila,» so jih ustavljali fantje.

«Plemstvo ima svoje običaje,» so žgolela med glasnim hibanjem. «Ali ne poznate razlike med kmetom in gospodo?»

«Milena je vsa objokana, pa tudi Julijan je nekam otožen, tako težka mu je ločitev.»

«Radi bi, da bi jokale. S solzami vam ob slovesu lahko postrežemo, ako vam ugajajo kisli obrazi...»

«Tisto pa že ne, rajši zapojmo...»

Zadonela je krepka narodna pesem, pomagala so tudi dekleta — v začetku nekoliko nagajivo, kmalu pa so začela brisati oči in povešati obraze. Pevci pa so nemoteno ponavljali:

«Oj, zdaj gremo, oj, zdaj gremo, nazaj nas več ne bo.»

«Tako ne kljubuje vitez svoji zaročenki,» so jim očitale dekleta.

«Mi pa nismo vitezi,» so jim vrnili nagajivost. «Vsi ne moremo biti na gradu rojeni.»

«Julijan je dober mladenič.» Dekleta so občudovala vitezovo zlato srce in telesno lepoto. Hvalila so njegovo vedenje in prijaznost proti podložnikom in naštevale njegove vrline. Prav tak se jim je zdel kot nadangel Mihael na oltarju vaške podružnice.

Fantje so oboževali Mileno, kateri niso našli sploh nobene primere. Nobena zvezda jim ni bila tako jasna kakor njene oči, nobena vrtnica tako cvetoča ko njene ustnice, slajši ko med jim je bil njen smehljaj, njena beseda jim je bila srebrna kakor rajska pesem.

V grajskem stolpu je zatrobil trobentač, rog je zasekal čas razhoda. Na dvorišču so dogorele bakle, posli in tlačani so se umikali k počitku.

Hrup v slavnostni dvorani je ponehal, vitez se je poslavljal; vsakemu posebej je segel v roko in spregovoril poslovilno besedo.

Ko je prišel do Milene, se je ustavil; glas mu je obtičal v grlu, roka mu je skoro odrevenela. «Milena, tesno mi je pri srcu,» se ni mogel več premagovati. «Sam ne vem, kaj to pomeni.»

Milo je zaihtela in rekla: «Ne hodi, Julijan! Kdo vé, kaj se ti bo pripetilo.»

«Zame se ne boj,» jo je tolažil. «Ne vem, zakaj me obide strah, ko se spomnim nate. Tukaj slutim nevarnost...»

«Ostala bom vendar doma pri očetu v varstvu zvestih služabnikov. Ti pa pojdeš daleč v tuje kraje...»

«Vajen sem truda in naporov, nič mi ne bo škodovalo.»

«Nič ne veš, kaj se ti lahko primeri. Zaradi mene naj te ne skrbi: varovalo me bo močno grajsko obzidje, železna vrata in zapahi. Grad je spredaj dobro zavarovan, zadaj pa je nedostopen — čuvajo ga strmine in prepadi.»

Plemstvo se je strinjalo z mlado graščakinjo in prepričevalo viteza, da nima vzroka gojiti bojazen. Ljudstvo je mirno in zadovoljno, tlačani se dobro počutijo pod graščinsko upravo. Grmiljski graščak je dober in pravičen svojim podložnikom. Njegova okolica ne pozna upornikov, ki drugod razdirajo gradove. Povsod vlada red in pokorščina, koder seže njegovo oblastvo.

Potolažen se je približal Julijan sivolasemu graščaku ter mu stisnil desnico. Z enim očesom je gledal potrtega očeta, z drugim pa Mileno. «Čuvajte jo kakor punčico svojega očesa,» mu je skrbno naročil. «Ne pustite jo samo na večerni

sprehod, ob gozdu je tema, nič ne vemo, kdo jo zalezuje.»

Starček mu je verno prikimal. Debela solza se mu je utrnila in spolzela po velem licu. Njegovi sivi lasje so se srebriili v večerni luči, ki je svetila po dvorani.

«Zbogom, Milena!» Vitez jo je poljubil na čelo, na kar se ji je iztrgal iz objema. Ustavil se je zopet na pragu ter ji zamahnil z roko v poslovlilo. «Na svidenje, Milena! Po sluh ti bom pošiljal poročila.»

Na dvorišču so ga čakali oboroženi spremljevalci. Služabnik mu je izročil konja in bojno opravo. Urno so poskakali na konje in odjezdili v dolino. Za njimi so odhajali povabljeni in tlačani, grajski vratar je zaprl železna vrata.

Tedaj je v lipi za graščino sumljivo zašumelo. Možak, ki je čepel med vejami, odkoder se je videlo v dvorano, se je spustil kakor jastreb z drevesa med grmovje in pečine. Spretno se je oprijemal skal in krenin, dokler ni izginil v prepadu. Tam se je oddahnil in pogledal navzgor proti graščini. V slavnostni dvorani je še vedno gorela luč kakor drobna zvezda nad prepadom.

«Ali je bitje ali prikazen?» je škilil v višino. «Danica ne more biti lepša, kadar prisije na obzorje. Dozdeva se mi, da sem jo videl kakor v sanjah in vendar sem užival pol noči njeno deviško lepoto. Njena podoba se je vdela v okvir mojega srca, od danes naprej sva neločljiva.»

Dotaknil se je s kazalcem in sredincem svojih ustnic, na kar je dvignil desnico. «Pošiljam ti poljub, ra svidenje, Milena!» je polglasno izgovoril. «Ostani moja zvezda in sveti mi v temo življenja. Premagal bom ves ovire in prišel do tebe, kakor resnično sem roparski poglavar —

se je njegovo zdravstveno stanje navidezno celo izboljšalo in je prišel bolnik za trenutek celo k zavesti. V nedeljo pa je nastopilo vnetje možgan, ki je Vrhuncu prestriglo nit življenja.

* **Požar na Galjevici pri Ljubljani.** V baraki na Galjevici pri Ljubljani je v nedeljo nastal požar v stanovanju branjevke Erklavčeve. Lesene barake bi bile brezdvomno postale žrtev požara, da ni sosed Josip Gaiser še pravočasno opazil nevarnost ter s pomočjo svoje žene, ki mu je nosila vodo v škafih, pogasil ogenj. Požar je nastal na ta način, da je mladoletna deklica branjevke Erklavčeve, ki je bila sama doma, v mraku prižgala svečo ter se je od sveče vnela lesena stena barake.

* **Pri pokvarjenem želodcu,** plinih v črevesu, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski učinkuje že kozarec naravne **Franc Jožefove grenčice** sigurno naglo in prijetno. Znameniti zdravniki za želodec izpričujejo, da se izkaže uporaba **Franc Jožefove** vode kot prava blagodat za po jedi in pijači preobložena prebavila. Franc Jožefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

* **Tri nesreče pri Slovenjgradu.** Iz Slovenjgradca nam pišejo: Za bližnjo občino Golavabuko je bil minuli teden nesrečen, zakaj zgodile so se kar tri nesreče. V jeseni seveda otroci na paši kurijo in jih ne izmodri noben pouk v šoli. Tudi Juričkovi otroci so si zanetili ogenj, pa se je obleka štiriletnega dekletca vnela in otrok je izdihnil v groznih bolečinah. — Lazarjev šestletni sinček se je igral z junčkom in ga vpregel. Junček se je spustil v dir in je otroka zadušil a veriga. — Dvoletno dekletce, hčerkica mežnarja pri Sv. Filipu, se je po nesreči obliha s kropom. Tudi ta otrok je podlegel poškodbam.

* **Smrtna nesreča pri delu.** Na Čaterjevi žagi v Spodnji Hudinji pri Celju se je ponesrečil 20letni delavec Jože Riček iz vasi Harje, občina Marija Gradec pri Laškem. Pri trdki Ivo Čater je bil zaposlen šele dober teden. Usodnega dne je zlezal pod žago, hoteč odstraniti žaganje in manjše lesene odrezke, ki so se nakopičili okrog žagine osi. Zaradi neprevidnosti je zašel preblizu vrteče se osi, ki ga je nenadoma zgrabila in mu stisnila prsni koš. Nezavestnega in s hudimi no-

tranjimi poškodbami so prepeljali Rička z avtomobilom v celjsko javno bolnico, kjer je siromak kmalu umrl.

* **Preprečen ogenj.** V Žiškah je Matija Tibut pustil svoje otroke, da so se igrali na dvorišču, dočim je on v sobi opravljal neko delo. Njegov štiriletni sinko Francek pa je prišel nekje do vžigalnice in med igranjem zanetil ogenj v oslici. Na pomoč so takoj prihiteli sosede, ki so v eni uri z velikim naporom rešili Tibuta katastrofe. Škoda k sreči ni velika.

* **Nesreča mladega kolesarja.** Mesarski vajenec Lagonder Leopold je hotel s kolesom iz Škofje Loke na Trato. Ko je vozil po glavni cesti, mu je privozil v nasprotni smeri Podbregarjev izpod Kamnitnika. Bržkone sta se vozača v temnem večeru šele zadnji hip opazila, ko je bila nesreča že neizogibna. Treščila sta skupaj tako nesrečno, da je Lagonder odletel s kolesa na trdo cesto in obležal na mestu brez zavesti. Na kraj nesreče so takoj prihiteli ljudje, pripeljali od Miklavcevih s Suhe voz, naložili še vedno nezavestnega mladeniča nanj in ga urno odpremili na stanovanje mojstra Ivana Kreka. Poklicani škofjeloški zdravnik dr. Hubad je ugotovil poškodbe v prsnem košu in močan pretres možganov. Vajenec najbrže ne bo okreval.

* **Požar v Mostah pri Ljubljani.** Te dni je nastal na dvorišču Čenčičeve hiše ob Zaloški cesti v Mostah večji požar. Vnel se je senik in so morali priti na pomoč gasilci z motorno brizgalno. Pogorela je streha, vse seno in nekaj lesa pri stavbi, tako da znaša škoda okrog 2000 Din. Požar je nastal zaradi otroške neprevidnosti. Petletni Marjan Z. se je polastil škatlice vžigalnice, se splazil na seno in se tamkaj igral s tem, da je prižigal vžigalnice. Ena teh mu je odletela v seno, ki je hipno zagorelo s plamenom.

* **Nočni vlom.** Na podlagi orožniške ovadbe sta bila aretirana v Celju 19letni brezposelni mizarski pomočnik Josip Šalej, stanujoč na Polulah, in 43letni brezposelni delavec Anton Cveteršnik iz Aškerčeve ulice. Oba sta že stara policijska znanca in sta pred dnevi ponoči izginila ter vlomila v neko hišo v Dvoru, občina Loke pri Planini nad Sevnico. Šalej je zlezal skozi slabo zaprto okno v stanovanje. Cveteršnik pa je zunaj stražil. Odnesla sta 2500 Din denarja, poldrugi

kilogram suhe slanine in par ženskih čevljev, vrednih 150 Din. Po vlamu sta si denar in ukradeno slanino razdelila na polovico, najela sta kar štiri muzikante in sta jo ob veselih melodijah mahnila v Celje. V Celju sta popivala v raznih gostilnah, plačevala pijačo in jedačo tako dolgo, da jima je zmanjkalo cvenka. Muzikantom sta morala plačati 300 Din, ostalo pa je šlo po grlu, kajti ko ju je policija aretirala, so našli pri Šaleju še 2 Din, pri njegovem starejšem pajdašu pa 3 Din gotovine, medtem pa sta že tudi napravila v neki gostilni v mestu 369 Din dolga na pijači.

* **Kri mora teči na vsak način.** Pretekle dni so popivali fantje iz Strelca in Drage pri Beli cerkvi po gostilnah v okolici Novega mesta in se pri tem po svoje zabavali. Med njimi sta bila tudi 19letni Janez Kukman, posestnikov sin iz Strelca, in 23letni Anton Kukman iz Drage. Slednja dva sta se ločila od svojih znancev in odkorakala po vesti iz Družinske vasi proti Beli cerkvi. Medpotoma je postal Antan Kukman silno hud. Klicati je «auf biks» in pri tem mahal s stiletom. Ker se mu ni nihče odzval, je hotel pokazati svojo moč in neustrašenost nad tovarišem; sunil ga je z nožem v levo stegno in mu prizadejal nevarno rano.

* **Strašen uboj v Ljubljani.** V soboto okrog 4. popoldne je razburil Ljubljano strašen uboj, ki se je zgodil v mestni drevesnici. Ravnatelj mestnih nasadov Vaclav Hejnic je nadzoroval delo v drevesnici ter je pri tem okaral 29letnega delavca Janeza Pajka. Pajk se je zaradi opomina razburil, dvignil sekiro in udaril s topim delom Hejnic v prsi. Ko je Hejnic padel, je Pajk kakor pobesnel usekel še parkrat z ostrim delom sekire po Hejnicu in mu skoro odsekal glavo. Strahoviti zločin je gledal stari delavec Studen, ki je začel na vse grlo klicati na pomoč. Kmalu so prihiteli še nekateri drugi mestni uslužbenci. Prišli so tudi policijski organi in aretirali morilca, ki se ni nič branil aretacije. Morilec je nekoliko omejen človek in se je izgovarjal, da je Hejnic umoril zaradi tega, ker ga je karal in ker mu je službo odpovedal. Pokojni Hejnic je bil rodom Čeh in ugledna osebnost v Ljubljani. Z njim je izgubila Ljubljana moža, ki je mnogo storil za njeno olepšavo.

kralj nezrušljive trdnjave. Našel sem nevesto, moje geslo se glasi: samo ti in nobena druga.»
 Ponovno se je ozrl navzgor proti gradu, na kar je krenil po stezi med grmovjem.

Okrog studenca, žuborečega izpod skale, se je zgrinjala zelena tratica kakor otoček sredi puščave. Tu se je povzpel na konja, ki je bil privezan k drevesu. Krepko ga je spodbodel in usmeril po stezi iz prepada. Preganjalo ga je mlado jutro; nad Grmljem je bledele danica na umiku pred rumeno zarjo.

II.

Tajnosti Črne doline.

Črno dolino so pokrivali temni gozdovi. Kamor je segal pogled, ni bilo videti ne vasi ne planjave. Na sredi se je dvigal greben, poraščen z gosto smekovino. Nekdaj je stal na vrhu ponosen grad, ki so ga stoletja zrušila v razvaline. Sčasoma jih je prerasl trnje in grmovje, katero so slednjič zadušila drevesa. Čas je zabilal pota in steze do nekdanjega tako mogočnega graščine. Polagoma so ugasnili tudi spomini na slavne grajske prebivalce.

Samo podzemeljski prostori so ostali pod razvalinami neporušeni in nepoškodovani. Vhod je tvorila ozka odprtina, osekana v skalo. Ozek hodnik, ob katerem se je temnilo globoko brezno, je držal v prostorno votlino. Tla so bila kamenita in strop obokan, skozi razpoke je prihajalo nekoliko svetlobe. Po vlažnih stenah se je nabirala plesnoba.

Takih votlin je bilo več pod razvalinami. Davnim graščakom so služile za kleti pa tudi kot ječe, kamor so zapirali uporne tlačarje. Vezali so jih vlažni rovi, ki so bili ponekod celo tlakovani. Prostora hodnik je držal do kamenitih stopnic,

samo ta pot je peljala navzgor pod razvaline. Spodaj v najnižji votlini je izvirala studenec ter se izgubljal v razpokline.

Dolga leta so dajali ti prostori zavetje divjačini, dokler jih niso iztaknili roparji ter jih spremenili v svoje brloge. Pred njimi so se tresli tedanji mogotci, dočim preprostemu ljudstvu niso tvorili krivice.

Kdor je gledal po Črni dolini s kakega griča, ni mogel nič sumljivega zapaziti. Bistremu očesu so bile skrite razvaline in vse, kar se je pod njimi godilo. Gozd je bil na mnogih krajih neprodiren, skrivne poti pa niso bile znane vsakemu človeku.

Jezdec, ki se je ranega jutra napotil iz grmiljskega prepada, je divjal skozi vas in sela, semtertja se je ustavil in oddahnil. Bil je dostojno oblečen, zato ni vzbujal nikake pozornosti. Prijazno se je pogovarjal z vaščani, tu pa tam je poizvedoval po krajevnih razmerah. Predvsem ga je zanimala slavnost na Grmilju, kateri je prisostvoval skrit v grajski lipi med gostim vejevjem. Zaradi veseličnega hrupa ga ni nihče opazil; pač so ga zavohali psi in pričeli lajati, čemur ni pripisoval nihče kake važnosti, ker je bilo to noč na gradu mnogo tujih gostov.

Poti v Črno dolino jezdecu ni bilo dolgo iskati. Konj je bil vaje ovinkov in skrivališče, spustil se je v grmovje na parobju gozda. Kmalu je našel uglajeno pot, izsekano v goščavo. Tla so bila mehka in nastlana z listjem. Ni se čulo peketanje kopit, skoro neslišno je došel do hriba pod razvaline.

Spustil se je s konja ter mu pokazal pot v votlino, zevajočo iz pobočja. Velikan z odurnim

obrazom ga je prijel za uzdo ter se priklonil svojemu poglavarju. Oblečen je bil v široko haljo, izza usnjatega pasu mu je gledalo orožje.

«Ovsa mu daj in najboljšega sena,» mu je poglavar zapovedovalno naročil. «Dolgo in naporno pot sva prehodila.»

«Pokoren sem tvojemu ukazu.» Poslušno kakor suženj je skrivil hrbet ter se odpravil na delo.

Strojin — tako so nazivali poglavarja — je odšel po stezi navzgor po pobočju. Ustavil se je ob skali, pod katero je bil skrivni vhod v podzemsko skrivališče. Ogrnil je ponošen plašč, na kar se je sklonil in zlezal v votlino.

«Sreča, junaštvo!» se je glasilo ge lo, s katerim se je bilo treba javiti roparju, ki je stražil vhod v skrivališče. Mahoma je odstranil kamen in prižgal smoleno baklo, svetloba mu je kazala pot v podzemsko temnino. S tem geslom so se spoznavali lopovi med seboj, kadar so se srečali v nočnih urah.

Prostorna votlina je služila rokovnjačem za skupno bivališče. Polnil jo je duh po jestvinah in pijači, iz kotov se je razlegalo ogabno smrčanje. Strojin se je zleknul v naslanjač, po kratkem odmoru je udaril s kladivom po kameniti mizi. Ponehalo je ostudno zdehanje, roparji so zapuščali ležišča ter se plazili v poglavarjevo bližino. Bila jih je sama pokorščina in postrežljivost, s katero so sprejemali poglavarjeva naročila.

«Zabave hočem, da se razvedrim,» je zahteval kakor vselej, kadar se je utrudil. «Kje sta Bradač in Dihur? Zapojta, da se raztresem po napornem delu.»

Razbojnika s črno zmršeno brado sta se vzravnala in zapela s hreščečim glasom: (Dalje.)

* **Junak z nožem.** Na likofu po popravilu viničarije pri posestniku Poljancu v Ročici pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah sta se sprla delavca Šimen Stubal in Jakob Jelen Med preprirom je sirovi Stubal zgrabil za nož in ga zasačil Jelenu v prsi. Ranjenec je kmalu nato podlegel poškodbam. Stubal je bil aretiran.

* **Predrzen vlom v poštni urad na Ježici.** Te dni je presenetila prebivalce Ježice in Posavja sploh novica o skrajno drznem vlovu v poštni urad na Ježici, ki se nahaja z znani Stirnovi hiši tik ob glavni cesti. Vlom v poštni urad na Ježici je bil izvršen zgodaj zjutraj. Vlomilcev je moralo biti na delu kakih šest. Odprli so z veliko težkočo težka, s pločevino obita vrata, vodeča v poštni urad. Pri tem so morali s krampom ali morda s kakim drugim predmetom odstraniti težki železni zunanji drog, s katerim so bila povezana vrata, na kar so odvrgli dve veliki žabnici in se lotili ključavnice same. Njihov dostop v lokal sam pa s tem še ni bil omogočen. Morali so se lotiti notranjih vrat, ki so jih odprli tudi razmerna težko. Tedaj so se nahajali šele v veži urada. Vendar pa so tretja vrata, za katerimi se je nahajala blagajna, odprli z lahkoto. Tam so se lotili najprej velike železne blagajne. Uvidevši pa, da je s pomanjkljivim orodjem niso v stanu odpreti na mestu, so se svedrovcu odločili, da jo odprejo na drugem mestu, kjer bi bili bolj nemoteni. Ko so prebrskali vso pisarno, se je eden izmed njih odločil, odhitel do hiše posestnika Totarja pod cesto in pripeljal do Stirnove hiše dvokolesni voziček. Na ta voziček so vlomilci naložili blagajno ter jo odpeljali do obrežja Save, kjer so načeli blagajno najprej s krampom, na kar so izrezali s pomočjo ostrega orodja veliko luknjo. Njih trud pa ni bil poplačan. Namesto velikankega plena, kakor so si ga predstavljali, so našli po mnogih naporih v blagajni le okrog 400 dinarjev drobiža in pa za 800 dinarjev vrednosti raznih znamk. Po tem razočaranju so vlomilci pustili prazno blagajno ležati na mestu, dočim so sami izginili v neznan smer. O zadevi je bilo takoj poročano orožniški komandi v Ljubljano in poštni direkciji v Ljubljani. Aretiran je bil v Črnučah neki mlajši moški, ki je morda udeležen pri vlovu.

* **Sleparstvo s potnim listom.** K celjskemu trgovcu Ivanu Hönigmannu je prišel nedavno neki moški in se mu predstavil kot nekdanji vojaški tovariš, sedaj pa trgovec na Dunaju Franc Galle, po rodu iz Trebljeva v litijskem okraju. Naprosil ga je za posojilo 2000. dinarjev, katere je baje potreboval v kupčijske svrhe. V zastavo mu je ponudil svoj potni list. Trgovec Hönigmann mu je posodil proti založitvi potnega lista znesek 500 dinarjev pod pogojem, da dozdevni Galle vrne posojilo najpozneje do 1. oktobra. Galle se pa še ni javil in se najbrže tudi ne bo. Skoro gotovo se skriva pod imenom Galle kak slepar.

* **Posledica fantovskega pretepa.** V celjsko javno bolnico je bil prepeljan 19letni rudar Jože Gaberšek iz Sešče, občina Št. Pavel pri Preboldu. Gaberšek, ki je bil zaposlen v premogovniku Zabukovci, je sedel s tovariši v neki tamkajšnji gostilni. Iz neznanega vzroka so se fantje sprli in stekli, končno je obležal na bojišču z nevarno rano na levi prsni strani mladi rudar Gaberšek. Rana je bila prizadejana z nožem. Napadalca zasleduje orožništvo.

* **Tatvine grozdja.** V Dolnji Lendavi so se tatovi spravili nad grozdje g. Baše in ga potrgali za 500 dinarjev. Slična tatvina se je izvršila v Čentibi na posestvu g. Lebašiča Stefana, kjer so spravili neznan tatovi v malhe 25 kg grozdja.

* **Razburjeni cigani.** Te dni zvečer je družba 30 ciganov bila v gostilni g. Mencingerja v Veščici. Zaradi neke malenkostne zadeve je prišlo do pretepa. Cigani so razbijali steklenice in stole ter napravili 800 dinarjev škode. Neka ženska, ki je bila v bližini in držala 1½letnega otroka, je dobila udarec s steklenico po glavi. Nazadnje so hoteli še gostilničarja preteptati. Ta pa je hitel po orožnike, ki so aretirali štiri najljutejše bratce.

* **Zasledovan vlomilec.** Orožniki, prideljeni postajam pod Ljubljano, zasledujejo že nekaj

časa 20letnega Jožeta Omejca, pristojnega v Medvode, ki je na glasu kot izredno sprten vlomilec v kmečke domove. Pred par dnevi se je splazil Omeje v hišo Josipa Kastelica v Hrastju ter ukradel 556 Din gotovine, več zlatih zaponk in verižice, več prstanov ter nekaj drugih predmetov. Nekaj dni zatem je ukradel iz zaklenjene kašče posestnika Janeza Ovna v Mali Žalni okrog 1000 Din gotovine, nikljasto uro z verižico, gasilsko trobko, razno zlatino ter nekaj prekajenega mesa.

* **Madžarski cigani.** V okolico Kočevja so pripeli madžarski cigani in postavali šotore ob cesti pred vasjo Nove Ložine pri Stari cerkvi. Dobili so dovoljenje od domovne občine za 14-dnevno bivanje na Kočevskem. Pišejo se Gomani. Bavijo se s kotlarstvom. Prebivalstvo gleda z nezadovoljstvom te ciganske goste, ker ima že itak v nadlego domače cigane, ki imajo pri nas domovno pravico. Pritožujejo se zlasti nad nečuvno predrznostjo, da kurijo cigani sredi borovine in smrekovine, ki je najbolj nevarna, da se vname. Nad madžarskimi cigani pa se pritožujejo tudi kočevski cigani, ker zahajajo njim v koruzo. Prebivalstvo prosi oblastva, naj izženejo madžarske cigane nazaj v domovno občino.

* **Čeden žeparski par na soboškem sejmu.** Ob vsakem sejmu se priklati v Mursko Soboto polno žepnih tatov. Pri zadnjem sejmu sta se izvršili dve žepni tatvini. Pavli Horvatovi je Badnjak Štefan iz bližine Čakovca ukradel z robcem vred 460 Din. Perku Alojziju pa je Eva Horvatova, tudi iz Medmurja, izmaknila 160 Din. Eva je stara že 80 let, pa je še ni srečala pamet. Tat in tatica sta bila aretirana.

* **Ciganska nadloga v ljubljanski okolici.** Zadnji čas so se v bližnji ljubljanski okolici klatili mnogoštevilni cigani, pripadajoči ciganski družini Nikoličevi, katere poglavar je nad 30 let stari Ante. V okolici je bilo izvršenih več manjših tatvin, katerih so osumljeni cigani. V Siški, pri draveljskem kolodvoru, so te dni cigani taborili pod šotori s konji in vozovi. Stražniki so jih obkolili in odvedli na policijsko direkcijo, kjer so pridržali le glavarja Ante Nikoliča, dočim so ostalo mnogoštevilno tolpo odpemili iz okoliša policijske direkcije. Cigan Ante je na policijski slovesno zatrjeval: «Naj oslepim s svojimi otroci vred, če smo kradli. Takoj zapustim to lepo Ljubljano in nikdar več se ne vrnem. Če smo kradli, dajte mi sto batin.» Cigan Ante Nikolič je moral v preiskovalni zapor kljub svečanim zatrdilom o svoji in svoje družine nedolžnosti.

ZDRAVSTVO

O bolnem želodcu

Kdor je s pridom čital zadnja razmišljanja o nevšečnostih prebave, je uvidel, da je v večini primerov želodčnih težav iskati vzroka teh drugod in je želodec sam prav nedolžen na naših težavah. Če odstranimo kvarne vzroke, odnehajo s časom tudi težave z želodcem. Nikakor pa ne smemo terjati od želodca, da prične takoj, ko smo pričeli pravilno jesti, si dali popraviti bolno zobovje in odpravili druge kvarnosti, spet redno s svojim delom. Saj tudi popotnik, ki se je vrnil z dolge in težavne poti, počiva par dni, da si nabere novih moči. Prav tako je tudi z želodcem. Ko smo mu vzeli težko breme naših razvad, šele prav občuti težo dolgoletnega prenapornega dela in je ves spehan kakor popotnik, ki je dospel na svoj cilj. Tak spehan želodec potrebuje predvsem počitka.

«Saj sem že tako ves zanič; zdaj naj pa še stradam,» zmajuješ nad svojim naukom. Stradanje bi res ne bilo priporočljivo, pač pa odvaga post je pri takem spehanem želodcu celo lekarno. Povprašajte svoje očete, kako so bili prerajeni po štiridesetdanskem postu, dokler so ga držali. Stroju je treba od časa do časa v sklepe čistilnega olja in ga pustiti praznega teči, da se izčisti nesnaga. Tak stroj je naše telo, naš ubogi želodec, ki smo ga preoblagali vse leto in smo se čudili, da je pričel cviliti. Z lahkimi postnimi jedmi mu

pa damo priložnost počitka. Ni pa pri postu glavno tisto, kar prav radi prezremo, namreč pritriganje pri jedi.

Kdor si hoče ohraniti zdrav želodec ali si bolnega dobro pozdraviti, naj se nikoli ne najde do sitega. «Še pečenega piščanca bi se ne lotil!» čujemo pogosto po obedih ljudi, ki se tako pohvalijo, da so naphali ubogi želodec kakor pošten mlinar meh s koruzno moko. Kako bo predelal želodec vse to, pa nič ne pomislijo. Želodec se pri uživanju hrane krči in stiska. Da si dobi prostora, ki je potreben, pač iztisne nekaj neprebavljene hrane v čreva, ki jih ta hrana draži, kar ti povzroča nepotrebne bolečine in moti redno prebavljanje vse ostale hrane.

Kaj pa naj uživa tak bolnik izmučenega želodca, da mu ne bo škodovalo? Zdravniške knjige predpisujejo v takih primerih dijeta, po domače bi rekli točno predpisano hrano, vsakdanja izkušnja pa kaže, da ne prija vsakemu isto; zato naj tak bolnik iz lastne izkušnje izbira v jedeh. Eno pa je glavno vodilo v tej izbiri: **Kar ti najbolj diši, opusti!** Pokazalo se je namreč, da hrepene bolniki prav po takih jedeh, ki so najbolj škodljive.

Pa še ene okolnosti ne smemo pozabiti. Marsikateri človek, ki je zaužil kaj neprimerne ali malo več pil, izbljuje te zaužite reči in toži, da ima slab želodec, ki tega ali onega ne prenese. V tem primeru šele vidimo, kako daleč smo zablodili, da postavljamo bolan želodec, ki se ne mara več upirati, za vzglod zdravemu, ki vrže škodljivo hrano iz sebe, kakor postavi krepak gospodar vsiljivega tujca pod kap. Dokler ti bo po vinjskih povodnih slabo, ne nosi k zdravniku želodca. Če se boš ravnal po teh nasvetih, pa ti bo želodec še dalje nagajal, nakoplji, če si v hribih, sedajle v jeseni encijanovega korenja, če si pa v dolini, kupi v lekarni takih korenin! Zreži jih, nalij nanje za dobro polovico več dobrega domačega žganja in postavi steklenico dobro zamašeno za deset dni na topel kraj. Tako pripravljeno zdravilo pij traktat na dan po eno kavno žličko na kozarcu sveže vode vsaj pol ure pred jedjo. Poslednje je prav važno, ker mora zdravilo želodec pripraviti na hrano, zakaj bolan želodec je velik gospod, ki ga je treba prav počastiti. **Vsa zdravila za želodec in tek se jemljejo dobre pol ure pred jedjo.** Ljudje pa jemljejo taka zdravila tik pred jedjo, če jih zdravnik ne opomni na to pravilo. Predvsem tu je iskati nepovoljnih uspehov pri lečenju želodčnih bolezni. Drugih domačih želodčnih krepčil ni kaj prida. Pelin je sicer prav razširjeno zdravilo proti želodčnim boleznim, toda je pripraven kvečjemu za zadnji bič želodcu starega pijanca.

Prepričan sem, da se vas bo v desetih dneh zdravljenja večina rešila želodčnih težav. Komur pa le ne odleže, naj se ne kvari dalje s kakšnim fluidom in švedskimi kapljicami, temveč naj gre brez obotavljanja v bolnico, da ne bo prepozno.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Konjiške novice

Konjice, oktobra.

Gospodarski krogi v Celju so dosegli zopetno vpostavitve popolnega meroizkusnega urada s 1. januarjem 1930. Pri tukajšnjem uradu pa je bil reduciran mesečno na en dan, češ, da en uradni dan v mesecu zadostuje. Pokazalo pa se je baš nasprotno. V zadnjih uradnih dneh je bil velik naval s sodi, tako da je moral meroizkusni mojster čez polnoč uradovati. Pri tako reduciranem času je tudi delo pomanjkljivo. Najbolj potreben čas je sedaj, da se uvede še en uradni dan na mesec.

Mizarski mojster g. Višner Josip je opremil svojo delavnico z modernimi mizarskimi stroji na električni pogon. To je prvo strojno mizarstvo, ki obratuje v našem okolišu z električno silo.

Poročil se je g. Kostanjšek Mihel, tajnik okrajnega zastopa in Hranilnice v Konjicah, z

gospodično Eleonoro Eversovo, hčerko restavratke v Cezlaku. Bilo srečno!

K olepšavi trga je mnogo pripomogel gospod Hrastnik Franc, lesni trgovec, ki je svoj enonadstropno hišo na Celjski cesti zelo lično prenovil.

Trgatev v Konjskih Škalcah se zaključuje. Grozdja letos sicer ni toliko kakor lani, vendar pa je mnogo boljše in se nam obeta torej najzlahotnejša kapljica.

Nova velika elektrarna v Velenju

Soštanj, 21. oktobra.

Saleška dolina, ki je sicer mala po svojem obsegu, a ima lepo razvito industrijo, je obogatena s krasno novo pridobitvijo, ki je velikega pomena ne le za dolino, marveč za vso dravško banovino. Pretekli četrtek popoldne je namreč bila pri državnem rudniku v Škalah blizu Velenja otvorjena nova, velika in najmodernejše urejena električna centrala, ki bo lahko oddajala tok širom domovine.

Škalski premogovnik je med Slovenci največje državno rudniško podjetje. Zaloge premoga so obilne, a kakor znano, je premog rjav in ne gre tako v denar kakor na primer trboveljski. Da bi rudnik ne trpel škode in da zaloge ne bi ostale neizkoriščene, je torej bilo treba nisliti, kako bi se na drug način kakor s prodajanjem premoga omogočila industrijska korist. Inženjer Gostiša, ki je bil prvi ravnatelj škalskega rudnika in je zdaj generalni inspektor v ministrstvu za šume in rudnike, je zatorej takoj po prevratu začel misliti na zgraditev velike električne centrale, ki bi se kurila z domačim premogom. Ta načrt je našel v takratnem ministru, blagopokojnem dr. Gregorju Žerjavu, najboljšega zagovornika. Sklenjeno je bilo, da se nabava vseh strojev izvrši na račun reparacij iz Nemčije.

Tekom zadnjih dveh let je ljubljanska tvrdka «Slograd» zgradila lepo poslopje, notranjo tehnično opremo pa so izvedle same slovite nemške tvrdke, med njimi največji del znano veliko elektrotehnično podjetje Brown-Boveri, čigar zastopnik je g. Rudolf Štebi v Ljubljani. Nova centrala je zares krasno delo. Številni odlični gostje, ki so bili povabljeni k slavnostni otvoritvi, se vsemu kar niso mogli načuditi.

Vsekakor se z novo centralo pričinja za škalski premogovnik nov razvoj. Med ljubljansko samoupravo in rudnikom je že sklenjena pogodba, da bo elektrarna dovajala tok raznim podjetjem. Najbrž bo tudi Ljubljana dobivala tok iz Velenja. Uspeh je torej zagotovljen.

Silno mnogo zaslug za tako lep razvoj velenjskega rudniškega podjetja ima ravnatelj inženjer Močnik, ki je zdaj premeščen na neko drugo službeno mesto. Njegov naslednik pa je inženjer Čuček, ki je bil doslej ravnatelj rudnika v Buhinju.

Dober oče.

Oče (ki sedi z otroki v gostilni): «Otroci, če boste pridni in mirni, si bo vaš oče naročil še pol litra.»

Porabil je priliko.

«Vzemi besedo lopov nazaj!»

«Jaz ne jemljem nikdar ničesar nazaj.»

«Tedad mi posodi, prosim, 100 Din!»

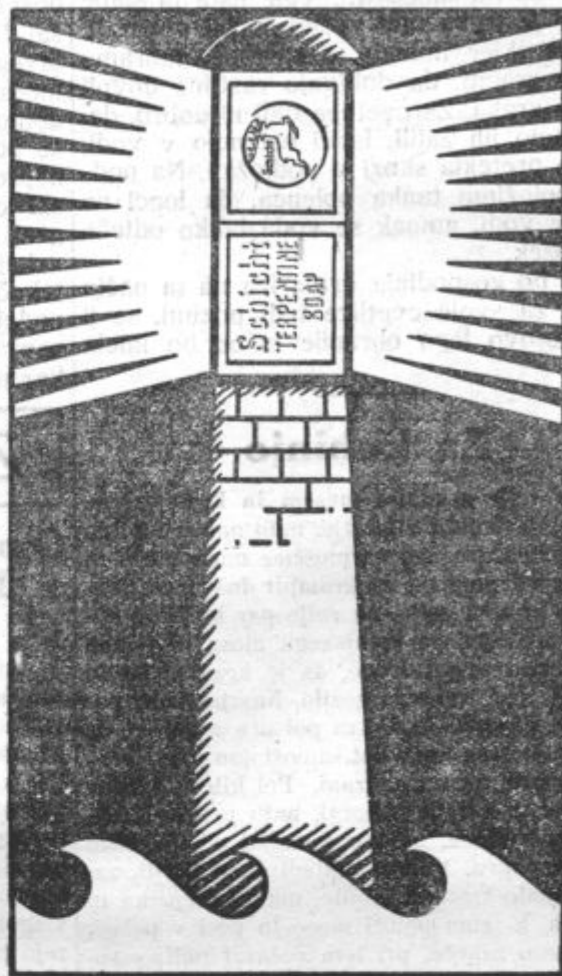
ŽENSKI VESTNIK

Kako prezimujejo cvetlice lončnice

Zima se približuje in vremenski preroki napovedujejo, da bo zopet hud mraz, zato je gospodinja-vrtnarica tudi v skrbeh za svoje cvetlice v lončkih, kako jih spraviti čez zimo, da ji ne bo spet mraz ugonobil ene ali druge, kakor se je pretekle zime tolikim zgodilo.

Med 7 prednostmi ena :

Posebno svetlo!

Znak, da se uporabljajo le čista, najzlahotnejša olja, da se doseže največjo pralno moč in da varuje perilo le

Schichtovo Terpentinovo Milo

Treba je spraviti cvetlice na tak kraj, da nam ne bodo mogle pozimi pozebsti, a tudi ne zdvijati vsled gorkote. Zakaj, če je prostor preveč gorak, rastejo rastline tudi čez zimo prehitro, a njih brstje je blede in slabotno, rastline same pa vsled prehitre rasti zelo oslabijo.

Zato ne smemo imeti cvetic-lončnic ne na pretoplem in ne na premrzlem kraju, oboje jim škoduje. Mnogo teh rastlin, kakor: fuksije, roženke, nageljni, pelargonije, ščitovke in druge pa lahko prezimimo kar v kletih, vendar ne smejo biti kleti niti preveč vlažne niti preveč hladne. Sicer jih tema in suša v kleti oslabita, a jih ne uničita in spomladi poženejo nanovo.

Najbolje spravimo cvetlice-lončnice pozimi v sobi, kjer se ne kuri in ki je dovolj svetla. Tam lahko prezimimo vse rastline-lončnice, ki jih gojimo pri nas. Vendar, če je

zima zelo ostra, moramo paziti, da soba ne postane premrzla in po potrebi katerikoli tudi zakuriti ali pa iz sosednje zakurjene sobe puščati noter primerno gorkoto.

Je pa nekaj rastlin, ki ne prenesejo niti takega ozračja, ampak jih moramo prezimovati v zakurjenih prostorih. Vsekakor pa morajo te rastline stati daleč proč od peči, in sicer ob zunanji steni sobe. Na okno pa jih ne smemo postaviti, ker bi pozeble. K tem občutljivim rastlinam spadajo vse vrste kaktusov, palm, razne begonije, indijska skalinka (azelea) in zvitkarica ali liličnjak (škrnicelj). Vse te rastline so zelo občutljive in je najbolje, če jih čez zimo damo h kakemu vrtnarju, da jih spravi v rastliniak. Če pa jih obdržimo doma, moramo biti z zalivanjem zelo previdni, ker navsezadnje jim suša le ne škoduje toliko kot mokrota. V mokroti rade se-

gnijejo, dočim sušo dobro prenesejo. In potem zadostuje, če jih spomladi spet dobro namočimo.

Pozimi se na sobnih rastlinah tudi rade zaredijo uši, treba je torej tudi na to paziti in golazen sproti uničevati. Vele liste in slabe izrastke je treba tudi vedno sproti porezati. Prostora, kjer imamo te rastline, moramo večkrat zračiti, da dobivajo rastline dovolj svežega zraka. Za cvetlice tudi ni dobro, da kadar smo jih zalili, lonci ostanejo v vodi, ki se je pretekla skozi v podložke. Na podložke položimo tanka polenca, da lonci ne stojijo v vodi, ampak se voda lahko odteče v podložek.

Ako bo gospodinja vrtnarica na ta način skrbela za svoje cvetlice tudi pozimi, se ji bodo gotovo lepo ohranile in ne bo imela škode.

Za kuhinjo

Kislo zelje s suhim mesom in krompirjem. Kozo dobro namaži z mastjo, nato naloži na dno en kos poleg drugega na ploščice narezanega in prevretega krompirja, na krompir dušenega (tenstanega) kislega zelja, na zelje par koščkov kuhanega prekajenega svinjskega mesa in potem spet enako eno na drugo, da je koza polna in kolikor je pač treba za kosilo. Navrhu polij par žlic kisle smetane in daj za pol ure v pečico, da se speče. Daš na mizo kot samostojno jed.

Dušeno meso z makaroni. Pol kile govedine od stegna nasoli in poporaj, nato prevleci (našpikaj) s špehom, na kar povaljaj v stlačenem česnu in popru. V kozi razbeli žlico masti, zrumeni malo zrezane čebule, malo korenjčka in peteršilja, k temu položi meso in peci v pečici, da se meso zapeče, pri tem večkrat polij s sokom. Ko se je meso opeklo, prilij malo juhe ali vode in peci dalje, da postane meso mehko. Med tem pa skuhaj v slanem kropu makarone, jih odcedi in polij z mrzlo vodo. Nato zreži meso na kose in jih položi v skledo, okoli pa makarone, na kar potresi z naribanim sirom. Sok od mesa pa precedi skozi cedilko v posebno skodelico in tako daj na mizo.

Krompirjeve krpe. Operi in skuhaj šest krompirjev, na kar jih olupiš in pretlači skozi sito. Kolikor teže ima krompir, ravno toliko vzemi moke, malo osoli in dobro ugneti v testo kakor za rezance. Iz razvaljanega testa izreži s koleščkom štirikotne krpe in jih ocvri na masti. Daš jih s solato na mizo. Lahko pa posuješ ocvrte krpe s sladkorjem in cimtom in imaš tako močnato jed, ki se prilega zlasti otrokom.

Praktični nasveti

Bramorje najbolje pokončujemo zdaj jeseni. In sicer takole: Izkoplji na vrtu jamo do pol metra široko in nad pol metra globoko in jo zasuj s konjskim gnojem, pomešanim s slamo, na vrh pa naj pride prst, ki smo jo izmetali iz jame. Take jame je treba narediti za vsakih 30 kvadratnih metrov površine. V te jame se bramorji jako radi zalezejo pred zimo, ker imajo tam gorko zavetje. Ko nastane mraz, odpremo jame. Notri bo vse polno bramorjev. Tako jih lahko pokončamo.

Igle pri šivalnem stroju, če se je zlomila, to se pravi, če se je odlomila konica, nikar ne vrzi proč, ampak jo lahko porabiš za šivanje kakega grobega blaga, kakor vreče, plahte in podobno.

Stare posode se dajo lepo osnažiti, zlasti pa vinski sodi, sadi od zelja itd., s tole raztopino, ki je najenostavnejša in najcenejša: Na 20 litrov vode daj dva kilograma sode. To raztopimo zavremo in vrelo vlijemo v sod, ki ga je potem treba zamašiti in večkrat potrkati, da se dobro pomije. Potem izlijemo raztopljeno sodo spet iz sode, nato pa ga izplaknemo najprej z vročo, nato še z mrzlo vodo. Sod postavi nazaj v klet, a podloži kak les ali

opeko, da je sod na zračnem in da se lahko dodobra posuši.

Kako si napraviš čevlje za zimo nepremočljive. Vsakdo naj bi si zavaroval pozimi obutev proti mokroti in snegu. To se prav lahko doseže na naslednji način: Za podplate zmešaj 150 g lanenega olja s 100 g vodeno topljivega stekla in namaži s tem podplate, ki morajo biti obrnjeni navzgor, in sicer tako dolgo, da usnje tekočino popolnoma popije in se posuši. S tem podplati niso postali samo nepremočljivi, temveč tudi bolj trpežni. Poskrbeti pa je treba tudi za zgornje usnje. Segrej v vreli vodi ricinovega olja ter maži vrhne usnje tako dolgo, dokler ne popije vse tekočine. Posebno pozornost zahteva šiv med podplatom in vrhnjim delom. Ricinovo olje napravi usnje neprodarno, mehko in voljno, kar poveča zelo trpežnost obuvala.

ZANIMIVOSTI

O meteorjih in meteoritih ali kako je, kadar dežuje kamenje

Na zemlji se je moglo razviti življenje, ker je zemlja kroglata dovolj velika, da ima toliko privlačne sile, da se drži na njej zračna plast. Zrak, ki nas obdaja, pa brani tudi, da ne more na zemljo mrz iz svetovnega prostora, kjer je vedno 273 stopinj pod ničlo. Dalje brani zrak, da ne pada na nas neprestano kamenita toča, ki bi sicer uničila vsako življenje na zemlji. Strelji, ki prihajajo iz svetovja v obliki meteorjev, nalete že v zgornjih plasteh ozračja na upor, ki ga ne morejo premagati. Zato se tako razgrejejo, da večinoma zgoré ali se izpremene v prah, preden pridejo na zemsko površje.

Vendar pade nekaj meteorjev na zemljo; imenujemo jih meteorite, ki so najrazličnejše velikosti: taki, ki niso večji kot grah, pa tudi taki, ki tehtajo več tisoč kilogramov.

Skoro polovico meteoritov, ki se nahajajo po muzejih, so opazovali pri njihovem padcu na zemljo, druge so spoznali po značilnih lastnostih. Po muzejih je spravljeno približno 900 meteorjev, ki so jih opazovali pri padcu, število najdenih pa dosega število več tisočev.

Število na zemljo padlih meteorjev je razmeroma tako neznan, da se nam ni bati, da bi nastale večje nesreče, povzročene po telesih, padajočih na zemljo. Kljub temu pa so v tisočletjih človeške zgodovine napravili tudi meteorji že precejšnjo škodo. Da utegnè zadeti človeštvo ogromna nesreča v podobi velikanskega meteorja, nesreča, ki bi bila hujša in dalekosežnejša kakor katerakoli druga ujma, ki je kedaj zadela človeštvo, nam jasno dokazuje meteorit, ki je padel leta 1908. v Sibiriji.

Dne 30. junija 1908. so opazovali v Sibiriji blestečo svetlo ognjeno kroglo. Mesto, kamor je padel ta meteorit, je bilo dolgo časa neznan, dokler ni leta 1927. ruski profesor Kulik organiziral ekspedicijo, ki je šla iskat omenjeni meteorit. Imel je uspeh. Sredi neprehodnega pragozda je našel iskano mesto. Ta pokrajina je zelo slabo naseljena. To in pa ker manjka tam poti, je bilo vzkroč, da smo zvedeli o oni nesreči šele čez mnogo let.

Tam, kjer je padel meteorit, je na več kilometrov naokrog razrita zemlja, kakor bi jo preoral z velikanskim plugom. Še sedaj se vidijo ogromne jame, ki so jih napravil kosi padlega meteorja. Mesto padca je več kilometrov naokrog obdano s podrtimi drevesi. Daleč naokrog nosi rastlinstvo sledove ognja, ki pa niso mogli nastati po navadnem gozdnem požaru.

Tu je mogel pasti na zemljo meteorit prav posebno ogromne velikosti. Nenadna zgostitev zraka pod padajočo maso je morala povzročiti veliko vročino, zaradi katere je nastal tak vihar, da je podiral drevje. Vroči val so res čutili domačini daleč naokrog. Še v daljavi 70 km je ne-

koga podrlo na tla. Neki nesrečnik je imel v onem času v bližnjem gozdu čredo 1500 severnih jelenov. Stanoval je v šotoru. Našli so le par popolnoma zoglenelih živalskih teles, ostanek je popolnoma izginil. Šotor je čisto pogorel in orodje se je stopilo v vročini.

O meteoritu niso našli nobenega sledu več. Posamezni deli so se morali zariti globoko v zemljo, in ker je zvezano z ogromnimi težavami, spravi na ono mesto potrebne stroje, doslej še niso mogli začeti z izkopavanjem.

Kaj bi bilo, če bi oni meteor ne bil padel na zemljo v odljudnem, neprehodnem sibirskem gozdu, temveč na kako veliko mesto. Če bi bil padel na primer na večmilijonsko mesto, kakor so London, Berlin ali Pariz, bi bila to nesreča, ki si jo ne moremo niti predstavljati. Milijoni življenj bi bili uničeni, materialna škoda pa bi šla v tisoče milijonov. K sreči so meteorji tolike velikosti zelo redki, saj se kaj podobnega še ni nikdar slišalo.

Veliki meteorji predstavljajo, če jih moremo izkopati, tudi precejšnjo vrednost zaradi železa, iz katerega po večini sestojijo, pa tudi zaradi demantov in platine, ki se najde večkrat v njih.

× **Opičji jezik.** Dva ameriška prirodoslovca, profesorja Yerkes in Learned, sta napravila poskus, ki se jima je še precej obnesel. Sestavila sta opičji slovar. Zadeva ni popolnoma nova. S slimi poskusi so se bavili že drugi učenjaki pred Yerkesem in Learnedom. Prirodopisec Garner je svoj čas trdil, da se mu je posrečilo odkriti opičje besedišče. Toda revežu so se vsi posmehovali. Garner je čakal ure in ure s fonografom pred opičjo kletko in prežal na opičje glasove. Najprej je delal poskuse s samico. Ko je ujel na ploščo njen glas, se je približal samecovi kletki. Fonograf je ponovil to, kar je ujel pred kletko samice in je čakal, kaj bo odgovoril samec. Po njegovih stopinjah sta šla sedaj Yerkes in Learned. Ugotovila sta, da se opice pogovarjajo z artikularnimi glasovi, ki do gotove meje odgovarjajo našemu pogovoru. Seveda se pa opičji govor nikakor ne more primerjati s človeškimi besedami, ker opice izražajo samo svoje občutke, in to v zelo omejenem obsegu. Učenjaka sta nalovila tekem dolgoletnih poskusov vsaka skupaj 32 besed, prav za prav glasov. Zjutraj se opice pozdravljajo »gko, gko«; po naše bi rekli temu »dober dan«. Kadar so v bojevitih razpoloženju, kriče »ača ača! Smejejo se drugače: »kah-ha, kah-ha«. Kadar se ne počutijo dobro, dajejo od sebe glasove: »cho-oh, ho-oh«. Laskajo se z besedami »cho-vha, ho-vha«. In tako dalje. Jasno je, da je to opičje pogovarjanje hudo enostavno in da ne vzdrži nobene primere s človeškim govorom. Vendar pa je zadeva vredna vsega zanimanja, ker le kaže, da se opica tudi po glasovih, ki jih daje od sebe, loči od ostalih živali. Yerkes in Learned sta šla še dalje. Poskusila sta opice naučiti človeške govornice. Tu pa so živali odpovedale. Morala sta opice pustiti pri opičjem besedišču, ker sta spoznala, da pač morejo posnemati nekatere glasove, za drugo pa niso dovezetne.

× **Poljubljanje je škodljivo.** Ena zapovedi, ki jih je izdala sovjetska vlada svojim državljanom, se glasi: »Ne poljublaj!« Nevarnosti poljubljanja slika omenjena zapoved z najtemnejšimi barvami. Na podlagi te zapovedi se vse šole trudijo, da bi seznanile mladino s to nevarnostjo. Celotna pošta je posegla v ta boj proti poljubljanju. Poleg plakatov, ki te svarijo ob vsakem oglu z debelimi črkami pred poljubljanjem, bereš na žigosanih znakah naslednje svarilo: »Pomisli malo pred vsakim poljubom! Vsak poljub ti naprti 40.000 bacilov!« V Moskvi pa se je celo ustanovilo Društvo proti poljubljanju.

× **Cepljenje proti jetiki v Pragi.** Praški mestni fizikat je sklenil, da uvede obvezno cepljenje proti jetiki po tako zvani Calmelteovi metodi. Cepili bodo že dojenčke. Na zadnjem sestanku vseh mestnih zdravnikov, ki delujejo v posvetovalnicah proti jetiki, so ugotovili, da zahteva ta bolezen v Pragi čim dalje manj žrtev.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Bolhe.

Potnik (sobarici): «Povem vam, da so me vso noč grizle bolhe.»

Sobarica: «Kaj pa naj delajo drugega!»

Pijančeva pamet.

«Ali naj naročim še pol litra? Želodec mi pravi, da, a razum, ne. Moj razum je pametnejši od želodca in pametnejši vedno odneha — torej še pol litra!»

Konec sveta.

Klepetav brivec brije znanca in pripoveduje raznovrstne šale. «Prvega decembra,» pravi, «bo konec sveta. Vse bo poginilo; prvega dne živali, drugega dne bedaki, a tretjega pametni ljudje.»

«Tako?»

«Prav tako!»

«Škoda! Kdo me bo tedaj tretjega dne obril?»

Tajnost.

Učitelj: «No, Janko, ali poznaš še katero žival, ki nam daje meso?»

Janko, mesarjev sin, molči.

Učitelj (mu pomaga): «No, iz česa delajo tvoje oče klobase?»

Janko: «To je tajnost; če povem, bom tepen.»

Prepozno.

«Oh, osa me je pičila.»

«Pritisni gor mrzel kamen!»

«Ne morem, je že odletela.»

Pretep med zakoncema.

Sodnik (zakoncema, ki so ju aretirali, ker sta se tepla na cesti): «Ali vaju ni sram, da se stepeta na cesti?» Dostojni ljudje opravijo to doma.»

Skrbna teta.

Oče (sinu, ki je bil dalje časa pri teti na počitnicah): «No, Ivan, kako ti je ugajalo pri teti?»

Ivan: «Prav imenitno. Teta je zelo skrbela zame in me vsak dan vprašala, ali bi se že rad vrnil domov.»

Pri zdravniku.

Bolnik: «Najbolj se bojim, biti živ pokopan.»
Zdravnik: «To je izključeno, če vas jaz zdravim.»

V prodajalni.

«Ta teden vam ne morem plačati računa.»

«To ste rekli tudi prejšnji teden.»

«No, mar nisem držal besede?»

Pa le vé.

«Vi ste čisto navaden lopov in slepar!»

«Vi predrznik! Prekličite takoj te besede!»

«Dobro, prekličem. Ali zdaj vsaj veste, kaj ste.»

Otroška klepetavost.

Mala vnukinja: «Kaj neda, stara mati, vi ne boste šli več od nas?»

Stara mati: «Zakaj to vprašaš?»

Vnukinja: «Oče so včeraj rekli: to staro čudo bo ostalo večno pri nas!»

Naj tudi to ugame!

«Gospod Peter, ali bi mi hoteli povedati, kje je Vidovdanska cesta?»

«Odkod veste, da sem Peter?»

«Uganil sem.»

«Uganite torej tudi, kje je Vidovdanska cesta!»

Razumevanje.

Mestna gospa pride na deželi mimo pastirja, ki je pasel živino. Zagleda se v lepo kravo in vpraša, koliko je stara.

«Šele dve leti,» ji je odvrnil.

«Nič več?» se je začudila. «Kako pa to poznate?»

«Po rogovih, milostiva.»

«Jej, saj ima res samo dva rogova.»

Pijanček.

Župnik na deželi je najel zidarja, ki je bil tudi pijanček. Ko je zidar delo opravil mu je župnik

postregel s staro slivovko, katero mu je natočil z opazko: «Kar izpijte, čeprav vam vsak požirek teše mrtvaško krsto.»

Zidar je izpraznil kozarček ter mu ga je ponovno nastavil, rekoč: «Pa še nalijte, da bo krsta prej narejena.»

Jamstvo.

Gospod je prinesel urarju uro, katero je kupil pred mesecem v njegovi prodajalni.

«Ne gre,» se je hudoval. «Pa ste mi jamčili, da pojde, dokler bom živel.»

«Hm, hm, seveda,» je bil urar v zadregi. «Toda kakor se spominjam, ste bili takrat videti bolelni.»

Pri oporoki.

Bolnemu Gašperju se je bližala zadnja ura. Urediti je hotel svoje zadeve, zato je poklical ženo ter ji naročil, kako naj ravna po njegovi smrti.

«Sosed Kračar mi je dolžan 1000 dirarjev,» ji je zaupal. «Glej, da jih izterjaš.»

«Hvala Bogu, da je do zadnjega pri zdravi pameti!» se je vzradostila.

«Sosedu Dragarju pa dolgujem 2000 dinarjev. Treba jih bo vrniti.»

«Revček,» je zastokala. «Že zopet se mu blede.»

ČASTNA IZJAVA.

Podpisani Franc Babič, bogoslovec na Spodnjem Krapju, preklicujem kot neresnične in izmišljene vse obdolžitve glede sramotenja križa po rajnem Jošku Rajhu, posestniku na Moti, ka-

tere obdolžitve sem izrekel o njem o priliki primicije v Zamušanih dne 11. avgusta 1929.; prosim za odpuščanje ter se zahvaljujem pokojnikovi ženi Katinki Rajhovi na Moti in njenim otrokom, da so odstopili od vložene zasebne obtožbe.

Ljubomer, dne 26. septembra 1929.

Franc Babič s. r.

Pravilna odločitev

Poleg vode igra pri pranju največjo vlogo tudi milo. Uspeh pranja je odvisen od njega, vsled česar je v interesu gospodinje, da kupuje najbolje. Tako milo, ki vzdržuje vse dobre lastnosti, je poznano terpentinovo

milo Gazela

po katerem sega danes na stotisoče gospodinj!

Za vsako vreme!

HUMANIK

LJUBLJANA: Dunajska c. 1a „Petovia“
MARIBOR: Gosposka ul. 17 CELJE: Aleksandrova c. 1
PTUJ: Slovenski trg „Petovia“ 12543

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglaš, dopisovanja in trgovski oglaš vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Ne obupajte!

ako nimate vložka v hranilnici, kajti to je mnogo manj neprijetno, kot če nimate posteljnega vložka, ki ga dobite najceneje pri

Fr. Stupič, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1. Istotam dobite tudi kopalne banje, klozetne garoiture, vzmeti za modroce, morskotravo, žimo in vso železnino.

Sokolsko društvo v Murški Soboti

sprejme v svoj nov Sokolski dom hišnika. Kdor želi to mesto ali službo dobiti, naj pošlje ali prinese svojo prošnjo notarju Kodru v Murški Soboti. 334

Želod

divji kostanj, bukov šir, seme akacije, javorja, jelove storže, plačaje najbolje FRUCTUS, Ljubljana, Krekov trg 10 320

Za zimsko sezijo se priporoča trdka
Ceskuti & Zajc
 modna in manufakturna trgovina „Pod velbom“
 328 LJUBLJANA, Stari trg šte. 3

POZOR! **POZOR!**
 Krzmarstvo A. Lampič, Ljubljana,
 Vidovdanska cesta št. 2, izdeluje po najnižjih
 cenah vsakovrstne čepice. 322

Priporoča se modna trgovina
T. EGER, LJUBLJANA
 Sv. Petra cesta 2 331

RAZNO manufakturno blago za je-
 sen in zimo kupite
 najceneje v trgovini
ANTONA SAVNIKA v Škofji Loki
 326

kupuje tudi:
Suhe gobe
 Kupuje
SEVER&Kop
 Ljubljana
**fižol, deteljno,
 laneno in konopel
 no seme ter
 druge deželne
 pridelke.**

POZOR!
 Nikdar niste bili tako zadovoljni, kakor boste,
 če si nabavite prvovrstne
JUGO, LUC-PECI,
 katere izdeluje in popravlja edino domača trdka
JUGO-LUC, Ljubljana
 Puharjeva ulica šte. 3.

**Najuspešnejše sredstvo
 za rejo domače živali je
 brezdvomno
 MASTIN**

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače, po-
 sebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vred-
 nosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena
 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY
 (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

Kuhinjsko posodo in vse gospodinjske in
 gospodarske potrebščine
 nudi najceneje trdka 335
BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železino, LJUBLJANA

Kje pa hočem naročiti?
 knjigovodska dela, da so hitro ter solidno 336
 izdelana in pri niskih cenah le pri
MIROSLAVU BIVICU, LJUBLJANA
 Sv. Petra cesta 7 (Hotel Lloyd)

Dvokolesa najboljših sve-
 tovnih znamk v veliki izbi-
 ri, zelo poceni. Najno-
 vejši modeli otroških vo-
 zičkov od preprostega do
 najfinjšega, in igračni vozički v zalogi. Več
 znamk šivalnih strojev najnovejših modelov,
 deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke
 „TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
 Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Prvovrstna glasbila
 direktno iz
TVORNICE
 odn. tvorn. skladišča.
 Veliki ilustrirani
CENIK
 dobite **zastonj!** Zahtevajte ga pri največji
 razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji
MEINEL & HEROLD
 Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
 PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B

Violine	od 95 Din nav.
Tambure	„ 98 „ „
Mandoline	„ 136 „ „
Trube	„ 505 „ „
Gramofoni	„ 345 „ „
Ročne harmonike	od 85 Din nav.

Zahtevajte brezplačni
CENIK
 14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna
 plitka, dobra in cenena ura
Din 99-
 3letno jamstvo.
 Enaka ura v boljši izdelavi
Din 120-
 5letno jamstvo. 243
A. Kiffmann, Maribor 143-c
 Razpošilja se le proti povzetju

Cenjeno občinstvo! Priporočam za zimo barhente, sukno
 itd. po najnižjih cenah. Postrežba solidna.

Adalbert Ivanuš
 LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 38 333

MODROCE vsake vrste, ži-
 mo, cvilih, zofe in
 vse tapetniške izdelke kupite najboljše pri 309

RUDOLF SEVER
 TAPETNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG ŠT. 2

311 **KAJENJE JE STRUP!**

Vsakdo se more igrave odvaditi zdravju škodujočega
 kajenja z našimi «EX» tabletami. Tekom 14 dni
 preneha kaditi tudi najzastarejši kadilec, če je upo-
 rabljajal «EX» tablete trikrat na dan. So absolutno ne-
 škodljive. 1 omot 30 Din in poština. Popolna kura
 5 omotov 145 Din franko. Razpošiljamo po povzetju.
 „AURORA“ Sekt. 59, Novi Sad, Željezniška 38.

KRASNE KODRE

neomejeno trajne pri vlažnem
 zraku ali potenju, dosežejo dame
 in gospodje brez škarij
 kodralks HELA-KODRALOM.
 Tudi najlepši bubikopi se po-
 lepša s HELO, ker je nepo-
 trebna vsaka ondulacija. Velik
 prihranek na času in denarju,
 pospešuje rast las. Vaša po-
 doba Vas bo iznenadila. Takoj
 po uporabi obilo onduiranih kodrov,
 krasne frizure. Mnogo zahvalnic.
 Posebno gledališke umetnice so
 polne hvale. Cena 12 Din, 3 steklenice 28 Din. 310
 Dr. Nikol. Kemény, Košice, pošt. predal 12/210 CSR.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč
 ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena
 je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega
 telesa, zdravila, ob-
 kladki, masiranje,
 drgnjenje, o načinu,
 kako se žival prisili,
 da je mirna, o dvi-
 ganju padlih ali bol-
 nih živali, o ranah
 ter kaj je storiti v
 raznih slučajih
 nagle obolesti, kot
 pri poškodovanju
 rogov, poškodbiko-
 pita in zakovanju,
 pri prišču med
 parklji, opeklini,
 streli, zlomu kosti,
 zvitju, izčlenjenju,
 izpadu porodice
 in maternice, iz-
 padu danke, vnetju
 vimena, driski, za-
 prtju, koliki, nape-
 njanju goved in
 ovac, pri tujih pred-
 metih v požiralniku,
 pretresu možgan,
 solnčarici, ne-
 varnosti zadušitve,
 zastrupitvi, ozeb-
 ljenju, postopanju
 s popkom, mrzlici,
 omedlevici, kužnih
 boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode
 pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštino vred Din 36-50, se naroča

**v knjigarni Tiskovne zadruga
 v Ljubljani**

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne vošče)

Javna dražba premočnin.

Vsled sklepa okrajnega sodišča v Murski Soboti z dne 22. septembra 1929.,
 opr. št. gornja, se bo prodajalo na javni dražbi v torek dne 5. novembra 1929.
 in po potrebi naslednje dni, vselej s pričetkom ob 9. uri predpoldne v hiši
 ga. Nadajja, prej ga. dr. Cifraka v Murski Soboti

razno trgovsko blago,

kakor pohištvo, vrtno garniture, preproge, stensko slike, kuhinjsko orodje, po-
 rebščine za pogrebe itd., spadajoče v bivšo trgovino firme Šercer & drug.

Predmete si interesenti lahko ogledajo pol ure pred pričetkom dražbe. Naj-
 višji ponudek s takso vred je takoj plačati v roke podpisanega sodnega komi-
 sarja, izdražbane predmete pa takoj odnesti.

Murska Sobotica, dne 18. oktobra 1929.

Anton Koder

kr. notar kot sodni komisar.